

Šolska društva in Slovani.

Opozicija avstrijskih Nemcev za Taaffejeve vlade ima poleg drugih tudi ta dobiček, da pošilja razne apostole nemške kulture v Velikonemčijo s pretvezo, da je treba tam po raznih modernih svetiščih oznanjati, v kako neugodnem položnji, da so sedaj nasproti slovanskim sodržavljanom. S tem dosežejo mnogo; novine velikonemške pišejo potem v enakem zmislu in vnmeljejo nemško občinstvo za raznotere podpore, katerih so neki potrebni tako zvani zatirani Nemci po čeških in drugih avstrijskih pokrajinah.

Tudi te dni je bil tak avstrijski romar na Nemškem, in sicer v Monakovem. Tu je slikal v črnih barvah razmere, zlasti Nemcev na Češkem, a naposled je pa vendar s polno zavestjo zatrdil, da Nemci imajo še veliko misijo v Avstriji in da konečno oni tudi zmagajo. Poudarjal je, kako se Nemški Schulverein razprostranja na vse strani, in da šteje že sedaj nad 120.000 udov.

Kjer je zaupanje v zmago tako odločno, pač ne more biti še hude nevarnosti. V resnici je mnogo uzrokov in razlogov, vsled katerih bi bilo poštovati, da konečno zmaga ostane na nemški strani. Tudi, ko bi Nemci ne bili ustanovili nobenega društva, s katerimi sedaj podpirajo in snujejo nemške šole mej slovanskim prebivalstvom v Avstriji, bili so vsled preteklosti v takem položnju, da se jim ni bilo nikakor bati za svojo narodnost tudi glede na najmanjše odlomek nemške narodnosti. Nemci avstrijski s ponosom navajajo, da so oni bogataši, da plačujejo največ davka, a Slovani, da so ubožčki proti njim. Zares, kapital tovarniški in trgovinski je v veliki premoči v nemških rokah. Kapitalistiški veleposestniki pokupujejo po slovanskih zemljah velika, plodovita in za tovarne sposobna zemljišča. S tem dobivajo politiško nadsilo celo po zakotnih občinah slovanskega prebivalstva; po mestih in trgih pa jo že tako imajo in porabljajo od prejšnjih dob.

Od poprej so imeli in imajo doslej Nemci razmerno veliko večino vsakaterih šol. Srednje šole so z večine

osnovane po nemški, tudi kjer je slovansko prebivalstvo v večem številu. Velike šole, univerze in politehnike so z večine popolnoma nemške, in kjer je kaj slovanskega, je vse to urejeno tako, da se je treba učiti Slovanom nemščine in iz nje delati izpite ali vsaj se ž njo sposobljati za raznotere javne službe.

Tradicije in osnovane ali izmišljene potrebe silijo, da se nemščine uče Slovani, v tem ko ni nič slišati, da bi se zdelo Nemcem potrebno učenje slovanskih jezikov. Stoletna prošlost in dosežanje poti, kako se razvija kulturno življenje v Avstriji, kažejo na to, da Nemci so v dejansko ugodniših kulturnih razmerah in da uživajo prednost tu in tam. Ista prostost je zakrivila, da so Slovani zaostali in morali zaostati kulturno in s tem tudi gmotno. Slovanske mase niso tako razvite, in predvsem nedostaje jim gmotnih podstav. Vsled tega se niti žrtvovati ne morejo v toliki meri, kakor nemško prebivalstvo, tudi ko bi bilo rodoljubje na viši stopinji razvoja nego na nemški strani.

Z druge strani so Nemci Avstro-Ogerske skrbeli, da so prišli Slovani celokupne države tudi politiški v najneugodniše položnje. Kakor da bi ne mogli zabraniti duvalizma, so to nesrečno obliko pospeševali. S tem so Slované razdelili, da se ne morejo gibati ne na Ogerskem, ne v Cislitaviji za jedino zaradi duvalistiške oblike. Poleg tega so znali v Cislitaviji zagovarjati deželno avtonomijo, in volilne pravice ugajajo v teh deželnih oblikah jedino Nemcem. In še Poljaki porabljali so sedanji ustroj v Galiciji konečno Nemcem, ne pa sebi na korist.

Politiška deželna samouprava daje dobiček Nemcem in njih pristašem. Kulturna in gmotna sredstva se neugodno delé Slovanom na podstavi takih politiških, duvalistiških in deželnoupravnih oblik. Gmotna in kulturna moč se pridružuje ugodni prošlosti nemške narodnosti tudi sedaj Nemcem na korist. Nemcem avstrijskim se torej nikakor ne godi slabše v novejši dobi, ampak se

njih položnje naglo boljša, kolikor brže deluje moderni kapital in moderno obče življenje na korist pojedincem, kakor večim, torej tudi narodnim skupinam, z druge strani pa na škodo drugih pojedincev in raznoterih, torej tudi obsežnih narodnih skupin.

Kakor pa ni spravljal kapital po celih narodov v večo zavisnost, nego v sedanji dobi, in nikdar ni se porabljal isti kapital vpešniše za naglo potujčenje drugih narodnostij, nego v sedanji dobi.

Narodni boj je torej napočil med Slovani in drugimi narodi v dobi, ki je do cela neugodna za Slovane; kajti Slovani so gledé na moderna narodnogospodarska sredstva in v tem tudi kulturno zaostali. Boj je od začetka nejednak; to vidijo Nemci, in zató prorokujejo njih romajoči proroki, da zmaga bo konečno nemška, naj se upirajo Čehi in drugi Slovani, kolikor hočejo.

Če vse pregledamo in poštavamo, pričel se je narodnostni boj s Slovani prav primišljeno, na podstavi sistematiški pripravljenih uslovij. Uslovja so neugodna vsemu Slovanstvu skupno, in tu niti ruskega naroda ne izvzemljemo. Slovanom se je narodnostni boj usilil, ko niso bili pripravljeni zanj, in kar koli se stori od slovanske strani v brambo, je premalo.

* * *

Po vsem tem je dokazavanje, kakor da bi bila nemška narodnost v Avstriji v nevarnosti, v resnici pravi nemški humbug. Kljuba temu so si avstrijski osnovali takoj ob začetku Taaffejeve vlade „Nemški Schulverein“, ki šteje sedaj nad sto in dvajset tisoč udov. Tu že sama udnina znaša veliko vsoto; a pomisliti je, da dobiva društvo dohodkov z nabiranjem darov ob veselich in po osnovah, vsled katerih doneski stalno naraščajo v ta namen. Moška in ženska inteligencija se neposredno udeležuje z dohodki tega društva, in nemški narod na široko se navdušuje po raznoterih zborovanjih in shodih za manjše ali večje darove.

Poleg nemškega „Schulvereina“, kateri dobiva veliko podpore tudi od Židovstva, deluje v Avstriji tudi „Schulverein für Deutsche“. To društvo je odločno nacionalno; vsled tega ne sprejema udov izmed Židov. Toliko bolj deli podpore jako previdno v zmislu nacionalnega programa, ki teži po tem, da bi se ponemčili vsi Slovani, katerih ozemlja so spadale formalno pod nemški Bund. Torej razteza svoje delokroge zlasti na meje češkega in slovenskega naroda. Na Štirnem, Koroškem gleda, kam bi prišel na pomoč in takó utrdil nemški živelj.

V Velikonemčiji je na prvem mestu Obče šolsko društvo s sedežem v Berlinu (der Allgemeine Deutsche Schulverein in Berlin). Poddružnice ima po vsej Nemčiji, jako krepke po mestih. Zlasti je vseučiliška mladina, ki se navdušuje za to društvo. Na čelu so mu

neustrašeni borilci in agitatorji, ti znajo še le prav črno slikati sedanje politiške razmere v Avstriji, kot za Nemce neugodne. Na zborih vselej poročajo, koliko so poslali podpore na Ogersko zlasti v Banat, potem na Češko in v slovenske dežele. Torej teh podpor nikakor ne tajé ter jih delé v imenu kulturnega pospeševanja in pod zaščito brambe nemške narodnosti.

Jednako pošilja v Avstro-Ogersko denarnih podpor velikonemško društvo „der Verein für die Interessen der Deutschen des Auslandes“. (Društvo za interese Nemcev zunanjih dežel.) Zunanje dežele so temu društvu tudi avstro-ogerske dežele.

Po takem dobivajo avstrijski Nemci denarne podpore od čvetero društev, od dveh, s sedežem v Avstriji, in od dveh, s sedežem v Berlinu in Monakovu. Vsa ta društva delujejo brez vsake zapreke; nihče jih ne ovaja, kakor da bi njih denar ne bil pošten in za poštene kulturne namene. Znano je, da se je udeležil občnega zbora „nemškega Schulvereina“ tudi c. kr. namestnik. To je dokaz, da c. kr. vlada nima nič proti takim društvom. Jednako ni bilo še nikdar slišati, da bi ne smela zunanja nemška društva pošiljati denarnih podpor v Avstro-Ogersko.

In kaj so postavili avstrijsko-ogerski Slovani proti tem društvom v lastno bran? Na Ogerskem nič, v Cisltaviji pa za Slovence društvo sv. Cirila in Metoda in na Češkem „Osrednjo šolsko Matico“. Obe društvi podpirata dva naroda, ki imata itak največ opraviti na druge strani, ki itak donašata največih žrtev v raznoterem boju za narodnost svojo. Češki in slovenski narod štejeta skupaj kakih 8 milijonov duš, v tem ko nemški narod celó v avstrijskem oddelku mnogo preseza češki in slovenski narod skupaj. Ako pa poštavamo nemški narod Velikonemčije razvidimo, da je nemškega naroda šestkrat, sede mkrat toliko, kakor Čehov in Slovencev skupaj, ki deli in pošilja podpore avstrijskim Nemcem. In če poštavamo ubožstvo Slovencev, razmerno srednje stanje skupnega češkega naroda, z druge strani pa bogastvo in kapital nemškega naroda, je umevno, da ne, da le nemški narod laže 6, 7 krajcarjev, nego 1 novčič skupnost češkega in slovenskega naroda, ampak da ne počuti nemški narod desetice, dvajsetice toliko, kakor jeden sam novčič skupnost češke in slovenske narodnosti.

Tak boj je vsekakor nejednak, in čudo ni, če Nemci z vso odločnostjo prorokujejo konečno zmago ne Čehom in Slovincem, ampak sebi. A poleg tega je najhujša še v tem, da Čeh in Slovenec ne delata dejanski skupaj, ampak vsak sam za se, in to je za slovenski odlomek še najhujše. Kajti ta je ubožniši, nego češki narod, in bilo bi ugodniše, ko bi Čehi in Slovenci podpirali na podstavi skupnih dohodkov, ki prihajajo njih šolskim društvom. Ali Čehi in Slovenci niti tega niso dosegli, da bi se bili združili v jedno šolsko društvo.

Tu ni nikake zapreke; kajti v avstrijskih mejah je zakonito dovoljeno snovati taka društva za več dežel. Ako Nemci delujejo po vsej Avstriji za jedna in ista društva, bi tudi Slovanom ne bilo zabranjeno. Tu torej ni izgovora, in dr. Rieger, ki je te dni na občnem zboru „Osrednje šolske matice češke“ omenjal zakoniti zapreke na zunaj, je pozabil omeniti zvezo slovanskih društev na znotraj. Isti dr. Rieger pa je omenil, da tudi Slovani bi smeli sprejeti darove, ko bi jim za šolske namene došli iz Moskve ali od koder koli. Obžaloval je, da ni kaj takega med Slovani, kakor med Nemci. On je odločno zanikal, da bi bila „Osrednja šolska matica“ za Čehe dobila kako podporo od „Slovanskega blagotvornega Obščestva“ v Peterburgu. Zavrnil je s tem vseučilišnega profesorja Nemca Knoll-a, ki je Čehe ovajal v takem zmislu. Dr. Rieger je rekel, da bi bila taka podpora dovoljena, kakor je dovoljena podpora, ki jo pošilja „der Allgemeine deutsche Schulverein“ iz Berolina avstrijskim Nemcem. Iz tega pa je razvidno, da avstrijski Slovani bi se ne smeli prestrašiti, tudi ko bi jih zunanji Slovani zares gmotno podpirali v šolskih društvih; vendar pa je ravno dr. Rieger nedosleden, ko je v državnem zboru jako lehkomišelnost ali pa bojazljivo obsojeval kulturno vzajemnost slovansko.

Zakaj pa vendar Nemci nočejo, da bi zunanji Slovani posnemali velikonemške Nemce ter avstrijskim Slovanom po njih zgledu pošiljali denarne podpore? Zakaj ovajajo zunanje in avstrijske Slovane celó s smelostjo laži? Zato, ker so vsi Nemci dosledni v slabljenju Slovanov; Nemci, ki so skušali najprej opomoči si gmotno, socialno, politiški in nacionalno; Nemci, ki so spravili Slovane v obliko deželne uprave, in ki so iz istih vzrokov pospeševali tvorbo dualizma: — isti Nemci vendar ne morejo mirno gledati, da bi si Slovani kljubu temu opomogli v kulturnem razvoju. Nemci vsled prostosti in doslednosti morajo gledati, da Slovani ne pridejo nikdar do praktične vzajemnosti ter do vzajemne

podpore za kulturno delovanje. Kjer bi se torej Slovani spametili tudi za praktično vzajemnost, tam je treba Slovane ovajati in slikati „možne politiške nasledke“ kjer jih ni zaslediti dejanski. Od tod je razlagati, da se predrzne celó vseučilišni profesor lažnjivo ovajati pošteno slovansko društvo, kakoršno je „Osrednja šolska matica češka!“ Calumniare audacter . . . , nekaj že dosežejo, če tudi ne vsega!

Jasno pa je naposled tudi, da Slovenci in Čehi se kljubu vsem naporom bojujejo vendar z nejednakim orožjem, in bati se je, da nemški proroki govoré resnico.

Ravno pogled na šolska društva, dokazuje, da je treba izvršiti narodno enakopravnost v pravem zmislu, na podstavi narodne avtonomije. Drugače je sicer boj časten za Čehe in Slovane na šolskem polji; ali pomisliti morajo, da, če tudi bi ostali junaki nadalje, jim je vendar odmenjena osoda — tragičnih junakov! Napaka bi pa ne tičala samo v svetovni osodi, ampak tudi v krivdi lastnih voditeljev, a tudi država ne more ostati na dalje indiferentna nasproti takim razmeram. Ime kulturne države zahteva, da poda narodom svobode in sredstev za naraven, miren razvoj, ne pa da bi gledala, kakó skuša prehiteti narodnost drugo narodnost na škodo poslednje. Moralno se ne dajo opravičiti boji, ki se vsiljujejo od mogočnih narodov manjšim, slabšim narodom. Tudi madjarska kulturna društva ne delajo časti Madjarom, ki vsiljujejo „svojo kulturo“ politiško zatiranim narodnostim.

Take razmere bi utegnile dokazati, da Slovani niso na pravih potih, ko zapuščajo drug drugega brez vsake gmotne sopomoči v kulturnih bojih, v kulturnem delovanju. Ravno na to računijo nasprotniki slovanske kulture. Vse kaže, če se Slovani zares ne zdramijo za vzajemno kulturno delovanje, da se račun njih nasprotnikov obistini kot pravi, po katerih potih pa da bi jo bilo kreniti Slovanom, kažejo zopet nasprotniki sami s tem, kakó oni delujejo. Drugega nanka ni potreba!

Rim in slovansko bogosluženje.

Ko so pred tisoč leti slovenskih žuljev lačni tuji s klevetami hoteli omadeževati dva solnčnočista velika Slovana; ko so hoteli z zlobnimi, obrekovalnimi jeziki pregnati iz slovenskega, tedaj še zeló obširnega ozemlja naroda našega največja dobrotnika, slovanska velika svetnika katoliške cerkve, izpodkopavši jima zaupanje stolice rimske, tedaj uprl se je takim koristolovskim klevetnikom isti Rim, kajti spoznal je neoskrunjeno svetost in sadunosno apostolsko delo svetih solunskih bratov Cirila in Metoda, in v priznanje hvaležnosti je bil Metod prvi vladika v ozemlju slovenskem. Pismo Hadrijana II., katero je bil prinesel iz Rima sv. Metod, velik je zaklad naš

in národna svetinja, ki sijajno pričuje vsemu svetu vseh časov, kakó čista sta bila naša prvoučitelja, in kakó podlo protirovarstvo tujih, sebičnih svečenikov; pričuje tudi, da je vse njiju početje odobral sam Rim.

Kakor o tej priliki, takó nas je tekom tisoč let še večkrat branil Rim proti slovanožrskim tujcem, katerim ni bilo ravno dosti mari za pračetov naših dober pouk v krščanskih resnicah, pač pa za raznovrstne dohodke in mastno desetino v zares prekrotkih Slovenceh, pri katerih so vse izterjavali z znano uprav biričevsko trdosrčnostjo. Poleg tega pa so take krvopijalke potujčevale narod naš v cerkvi in zunaj nje, sovražile so naroda našega prvo

svetinjo, lepi staroslovenski jezik; bile so zares izvrstno orodje tedanjim političkim tiranom, ki so pod krinko humanosti in gorečnosti za krščanstvo ropali zlato svobodo zlasti mnogoštevilnim rodovom slovanskim. Takó smo mi Slovenci bili že pred tisoč leti upreženi v tuji jarem, da se nam je večno robovanje zajezilo že v krv in mesó; to nam priča nadalje največi slovanski grob ob tužni Labi. „Christianisieren war germanisieren“, — priznava celó Nemeč Huber, ki Slovanom ni ravno preprijazen.

Kakor pa nas je Rim že mnogokrat razveselil v težavnih bojih proti naroda našega večnim in zapriseženim sovragom, takó nas je razveselil tudi malo pred koncem triosmičnega leta, ko je Rim dal narodom slovanskim dragoceno novoletno darilo, kar nam mora dati novih močij za neuprosno nadaljnje bojevanje za sveta tisočletna prava naša ter vlti v dušo novih upov za Slovanstva toliko zaželeno boljšo bodočnost. Tega dragocenega darila spomnil se je prav na kratko „Slovanski Svet“ sicer že v 24. št. pr. l., no pri tej priložnosti ponatisnemo naj tu celo brzojavko, katero so o tej velevažni zadevi poslali Hrvatje iz Rima „Narodnemu Listu“. Ta brzojavka se glasi:

„Papež Lev XIII. ustanovil je katedro slavjanskih jezikov pri svojem vseučilišču Sv. Apolarja v Rimu. Včera je započelo predavanje staroslovenskega jezika. Znaprej predaval se bo i hrvatski, češki, ruski, poljski i bolgarski. Tem činom veliki Lev XIII. stavlja slavjanske jezike v vrsto kulturnih jezikov na svojem vseučilišču, a našo staro glagoljico stavlja zraven starih liturgičnih jezikov: grškega, armenskega i žudinskega. Iz tega se vidi, koliko ceni veliki papež našo starinsko svetinjo — glagoljico. Kamo sreče, da bi jo tako cenili i drugi mogočniki, koji so veliko bolj dolžni! — Živio Lev XIII!

Skup Hrvatov, v Rimu nastanjenih“.

In ta novica razširila se je po bliskovo po vsem svetu — Slovanstvu v veliko radost in ponos, sovragom pa v jezo in sramoto.

Nehoté pa se nam vsiljujejo vprašanja: Kaj je spodbudilo Vatikanske kroge k temu velepomembnemu koraku? Ali je ukrenil to Rim iz svoje inicijative ali pa na priporočila in prošnje velmož, ki imajo v Vatikanu vplivno besedo? Po naši skromni misli in rzsodnosti o sedanjem političnem in cerkvenem položaji bode vsakega nekaj. Rim je Slovanstvu naklonjen, to je gotovo; trikrat žal. da delajo v tem pogledu Rimu velike ovire ravno naši prijatelji(?) in zavezniki(!), sicer bi Slovanom že davno izpolnil njihove najsrčneje želje. Rim sliši in razume Slovanstva opravičene želje, ki nečejo nikake škode katoliški cerkvi, no ki hoté le z nekimi nebistvenimi in neškodljivimi spremembami v mejah katolištva ohraniti Slovanstvu zdravo individualnost; kar je pa že pokvarila neslovanska zapadna kultura, hočejo ozdraviti in popraviti in nekoliko povrniti Slovanstvu njega nepokvarjeno prvotnost slovansko.

Rim pa nikakor neče in ne želi Slovanstvu narodne smrti, ne želj je tudi posamičnim rodovom slovanskim, recimo zapadnim Slovanom, saj so to gotovo najvérnejše ovčice rimske cerkve, kar bi morebiti ne bilo takó po narodni smrti teh katoliških rodov. Rim želj torej, da se slovanski rodovi ohranijo zdravi slovanski individualnosti, no poleg tega tudi katoliški cerkvi, zató pa je v dosego teh dveh smotrov pripravljen dovoliti Slovanom kolikor le more — do skrajnosti, da bodo dostojno živeli časno narodno, in da poleg tega dosežejo lahko tudi večno dušno življenje. Z drugimi besedami bi rekli, da Rim ni nasproten staroslovenskemu bogoslužju — in v tej zadevi imá jedino Rim svojo odločilno besedo; nikdo drugi nima se vmešavati v ta delokrog stolice rimske, ki gotovo dobro vé, kaj je njej in narodom njenim v časno in večno srečo.

Rim pa je spoznal, katera je gorostasna zapreka staroslovenskemu bogoslužju, in za to spoznanje na toli mogočnem, vplivnem, svetovnoglednem in kompetentnem mestu bodimo Slovani prav od srcá hvaležni! Rim je spoznal, da je staroslovenskemu bogoslužju nepremagljiva ovira neznanje staroslovenskega bogoslužnega jezika v katoliškem duhovstvu, ki pase slovanske ovčice. In to je velika resnica! To zapázamo malone vsakega dne zlasti na Slovenskem, Hrvazkem in Češkem, kjer je cirilometodijsko gibanje jeden najvážnejših pojavov dvigajoče se narodne zavesti. Premnogo poznamo duhovnikov, v lice in po izbornem peresu, ki goré za staroslovensko bogoslužje, za narodno cerkev cirilometodijsko, zató pa vsi ti dobro poznajo staroslovenski bogoslužni jezik. Malomarnost in tudi očitno nasprotovanje narodni cerkvi mnogokoga, sicer narodnega in zaslužnega duhovnika pa si zopet kaj lahko in resnično razlagamo, ker velika večina takih nasprotnikov kar nič ali le sila malo poznajo staroslovenski bogoslužni jezik; zató se zanj ne ogrevajo in ne unémajo ali mu celó očitno in strastno nasprotujejo. In to je zeló umevno, dà celó kaj naravno! Če bi, recimo, vsi Slovani kar čez noč zadobili narodno cerkev, treba se bode temeljito priučiti staroslovenskemu bogoslužnem jeziku, a táko resno učenje gotovo ni prijetna zabava tistim, ki se ne ogrevajo za to sveto našo slovansko in tudi katoliško stvar. Ni li resnična ta naša sodba?

Prav le-tó žalostno resnico potrdil je pisatelju tega sestavka dalmatinski Franjevec, s katerim se je v vojaški suknji v veliko občudovanje občinstva razgovarjal pred par leti v ljudskem vrtu pred namestniško rumeno hišo v Trstu. Bil je to vnet glagoljaš, no poleg tega nič manj goreč katolik; povedal in razjasnil je marsikaj, kar človeka spodbuja na delo, ker nadejati se smemo lepše bodočnosti. In da se zgodi to, kar nam naznanja gornja brzojavka, zagotavljal in povedal je Franjevec že tedaj. To pa nikakor ni čudno, saj imajo ravno dalmatinski Hrvatje vplivno zvezo z Vatikanom. Ker so pa vsi ti ve-

ljavni možjé tudi odločni Slovani in — glagoljaši, zató se smemo nadejati, da bodo zamàn vsa kovarstva in protirovarstva vseh onih mogočnih protislovanskih življev in faktorjev, kakor tudi spletke vseh slovanskih kruhoborskih in častihlepni zaslepljencev, ki se nadejajo najlaže pridobiti lovorov venec in . . . s takimi nedeli.

Rim hoče torej pregnati táko škodljivo neznanje, zató se na papeževem vseučilišču sv. Apolinarja v Rimu predava že staroslovenščina, in z le-tó ustanovo kaže nam pot, kakó naj začnemo gladiti stezo k narodni cerkvi — cirilometodijski. Zdaj, ko so spoznali potrebo staroslovenskega bogoslužnega jezika celó na prvem mestu cerkve katoliške, kar mora vendar vsakega katolika uvériti o potrebi in koristi, zdaj, pravim, potegnemo se lahko z zanosom za temeljit pouk staroslovenščine na vseh srednjih šolah po slovanskih pokrajinah, zlasti pa v naših — semeniščih. Posnemajte Rim, vi vplivni pastirji najvišega pastirja Kristovih ovčic na zemlji! Kedar bodo staroslovenski bogoslužni jezik dobro znali vsi ali vsaj večina slovanskih duhovnikov, prav gotovo ne bode nobenega zavednega in poštenega nasprotnika narodni cerkvi cirilometodijski, razven kakih nesvetih zagrizencev in tudi takih sebičnežev, ki radi zlorabijo sedanjó neprijazno politiško situvacijo za koristolovno osebno politiko.

Da si mnogi „učeni“ katoliki hoté izkoristiti sedanjó nenaklonjenost mnogih visokih krogov narodni cerkvi slovanski, to nam poleg zgodovine dokazuje tudi v zadnjem času list ogerskih Rusov „Листокъ“ (Listok). Kakor nekda v naših pokrajinah, takó si tudi danes v ogerskih Rusih mnogi častihlepni svečeniki hoté priboriti lovorov venec s tem, da se prilizujejo latincem ter samolastno hoté uvesti latinski jezik v narodno cerkev ondotnih Rusov, ne da bi si le kdo v narodu želel take premembe in dasi se sme to zgoditi le z izrecnim dovoljenjem rimske stolice. Takó nam torej celó v te dozdevno nedotakljive kroge sili moč sedanjih politiških krmilarjev, da nam i tu vzgaja take tužne značaje. — Ista neumestna in nezakonita agitacija kaže se nam tudi v Rudeči Rusiji („Червоная Русь“ — Červonaja Rusj), kjer so Jezuviti dobili po milosti poljske vladajoče manjšine v pest izgojevališča duhovščine za narodno rusko zjedinjeno cerkev. Tu se hvalisa latinstvo čez vse meje, in mladeniči se silijo, da že pri vstopu v semenišče prisežejo na to, kar bi se nikakor ne smelo vršiti brez dovoljenja rimske stolice. Take so naše razmere! Potem pa bodo taki ljudje govorili, da se bojujejo za Rim, v tem ko v obraz bijejo določbam istega Rima Hic Rhodus! Svet bodi sam, kdor sveti stvari služi! Takim boriteljem pa bi smel sv. Oče zaklicati: O po te iz svetišča . . .!

Z ustanovo stolic za slovanske jezike osramotil je nadalje modri papež Leon XIII. tudi vse one mnogobrojne in poleg tega še mogočne sovražnike Slovanstva in staroslovenskega bogoslužnja, ki so se najbrže že

nadejali, da so s svojim strupenim ovajanjem dosegli podli svoj namen ter poleg politiških mogočnikov vznemirili in oplašili tudi glavo cerkve katoliške. Toda ta dogodek dokazal nam je sijajno, da so nasprotniki zamàn porabili na čebre črnila in ogromno židovskoframasonskega denarja; kajti Leon XIII. razume sedanje evropsko in svetovno položenje ter se v svoji bistroumni razsodnosti ne dá oplášiti. — Ko je namreč izdal Lev XIII. dné 30. septembra l. 1880. svetovno znano encikliko „Grande munus“ (Velika dolžnost), ki je jasno pokazala veliko naklonjenost papeževu do Slovanstva, postali so ti sovragi kar besni in pripravljeni na boj. Zlasti pa jih je stresel odstavek, kateri je papež citoval iz pisma Ivana VIII. do Svatopluka, ki glasi: „*Po pravici hvalimo slovanski jezik, v katerem se razlega Bogú dolžna hvála, ter zapovedujemo, naj se prav v tem jeziku razkladajo slavna dela našega Gospoda Krista. Tudi to nikakor ni nasprotno zdravi veri ali nauku, ako se poje sv. maša v tem slovanskem jeziku, ali če se bere sv. evangelij ali sv. berila novega ali starega zakona, če so dobro prevedena in razložena, ter tudi opravljati vse druge cerkvene molitve.*“ Cituje nadalje, da je Benedikt XIV. potrdil to navado dolgo potem, namreč z apostolskim pismom od 15. avgusta l. 1754.

Do vrha pa jim je zavrela sovražna kri, ko so čitali v isti encikliki misel in naklonjenost papeža Leva XIII.: „Zato izprevidimo, da se moramo Bogu zahvaliti, ker nam je dana primerna prilika, postreči slovanskemu narodu in delati v njegovo splošno korist gotovo z ne manjšo gorečnostjo, kakoršno je bilo vedno videti pri naših prednikih.“ Poleg tega pa jih je gotovo spekla v dobro krščansko dušo zapoved, da naj se 5. julija obhaja praznik sv. Cirila in Metoda „cum ritus duplicis minoris officio et Missa propria.“

Da bi svetovni vpliv in ugled te okrožnice zmanjšali ali morebiti celó uničili, spravili so proti nji v tek vse možne novodobne aparate. Prva se je oglasila Bismarckova „Norddeutsche Alig. Ztg.“, ki je kázala veliko nevarnost za mir in nevarnost za sedanje evropsko politiško lice. Na to so bili vse židovstvo, luteranstvo, framptonstvo, nemški in madjarski lažiliberalci po koncu in začeli so skupen boj — za jedinstvo rimske cerkve. Ni li to smešno? Plačani mameluki v „časnikarskih uradih“ pa so dobili ordre de bataille, da so zgrabili za brezvestno peró ter po višem naročilu z vso svojo židovskoframasonsko prekanjenostjo svetu dokazavali nevarnost, ki bi nastala katolištvu in srednji Evropi, če Slovani zadobé narodno cerkev. Gibanje za narodno cerkev pa so opisavali za najhujši — panslavizem, ker se pod krinko narodne cerkve zakrivajo le drugi politiški nameni. Dokazov niso mogli navésti, bilo je to le podlo sumničenje, no dobro premišljeno in izvrstno osnovano. In takó se nam godí še danes, kar nam dokazuje članek „Konec vlastizrádných podezřívek“ v 5. št. „Krom. Novin“, ki je natisnen v tem listu na drugem mestu,

Kaka pošast pa je ta „časnikarski urad“, ki dela javno mnenje, dokazal je tudi Slovencem „Stat nominis umbra“ v svoji knjigi „Časnikarstvo in naši časniki“. Moč časnikarstva je velika, no zvižanost, lažnjivost in židovska nesramnost še večja; vsled tega postalo je javno mnenje v malo letih zares nenaklonjeno narodni cerkvi — cirilometodijski. In tako neprijazno mišljenje vgnedilo se je vsled tega in vsled instrukcij tudi v takih krogih, ki imajo usodo narodov slovanskih v svojih rokah.

Do kolike višine pa je taka nenaklonjenost dospela v malo letih, videli smo pred letom dnij, ko je papež Lev XIII. dovolil črnogorskim katolikom narodno bogoslužje. Koliko je bilo tu vpitja v židovsko-framasonskem časnikarstvu, koliko so d grozili, da bi sv. Očeta preplašili. „No, jaz se nisem dal motiti!“ zatr dil je papež sam Barskemu novemu vladiki Milinoviću, ko je ta prišel prvič v svoji novi časti k avdijenciji. Sv. Oče je temu prvemu vladiki črnogorskih katolikov povedal še marsikaj, kar so čč. čitatelji utegnili čitati pa

drugod. Dovolj bodi, da konstatujemo, da v naklonjenosti sv. Očeta ne smemo dvomiti, no, ravno takó o nenaklonjenosti visokih krogov, ki delajo Levu XIII. velike ovire. Saj so še vsem v spominu brzozjavke o spletkah glede na romanje Slovanov v Rim lanskega leta.

Toliko o nasprotnikih narodne eerkve cirilo-metodijske. O teh nasprotnikih pa si moremo misliti takó, da je stvar dobra in od velikega pomena zato, ker se jej upirajo z mrzlično napetostjo. Kedar bodo židje, luterani, framasoni, nemški in madjarski lažiliberálci kaj hvalili in Slovanom česa priporočali, tedaj nam je desetkrat premisliti, predno storimo kak korak.

Žalostiti pa nas mora, da so imeli ti nasprotniki zadosten vpliv tudi kje? Niso li dogodki pred dobrim letom naravnostjv nasprotju z intencijami Leva XIII.? Ni li dobil Lev XIII. gorke zaušnice od svojih? Čitati je bilo treba nezavisne liste, n. pr. „Obzor“ „Извѣстія“ itd., in žalostna resnica 'bi vsakemu čitatelju sama zašumela po glavi.

Rozíňský.

Volitve v Tržaški mestni zbor in Tržaški Slovenci.

Volitve v Tržaški mestni svet so pred vrati, in kakor se misli, bodo ravno te volitve pokazale, kake so razmere v Trstu.

V mestu stojiti si navadno dve stranki nasproti: takozvana „patrijotična“ in „liberalna“; poslednja pa bi se morala prav za prav le „ultra-lahonska“ imenovati. Prva pokazala je navadno pri volitvah svojo tržaško-patrijotično mlačnost v delovanju, v tem ko je poslednja delala z vsemi sredstvi, da prodre s svojimi kandidati. Da je to istina, pokazale so ravno zadnje volitve, pri katerih je patrijotična (vladna) stranka tako propala. — Pred par meseci govorilo se je v patrijotičnih krogih, da pri prihodnjih volitvah propade liberalna stranka popolnoma, ter da propade ž njo i župan Bazzoni. Čujejo se pa sedaj glasovi, „da se čuti vladna patrijotična stranka poražena že pred volitvami“ — ter da ne proglasi niti svojih kandidatov!!! Bodemo videli! Piscu teh vrstic se pa zdi, da zmaga le liberalna stranka i morebiti tudi „sijajno zmaga“. Pa saj so sedanje razmere na Primorskem vsakemu slovanskemu rodoljubu dovolj znane! Za nas so pa tužne razmere v Trstu dospеле do tega, da jih morejo — menda le desetletja popraviti. — Znano je o ameriškanih emigrantih, kateri so po tolikem terpljenju dospeli zopet v Trst, a znano ni morda vsakemu, da je med temi emigranti velika večina tržaško-okoličanskih Slovencev! In ti ljudje, kateri se morejo jedini zvati prave Tržačane, kateri predstavljajo tu krepko avstrijsko stražo — ti ljudje morajo se v Ameriko izseljevati, ker

ne dobivajo doma dela! Dà istinito, tem okoličanskim Slovencem nedostaje v Trstu zaslužka, in jednako i Tržačanom italijanske narodnosti — v tem ko živi tu 17.000 — sedemnajst tisoč Italijanov iz toliko slavljene kraljevine! Zvesti okoličanski Slovenec, kateri živi tu stoletja i brani čast Avstrije, nazivljen je sužnjem (schiavo) (in se žalibog počuti sam za takega) od sem pritepenih Italijanov iz kraljevine polente!

Med okoličanskimi Slovenci je res mnogo narodnjakov, kateri se brigajo za narod svoj. A proti italijanskemu življu so, — smo preubogi; narodu našemu hoče se kapitala, da bode mogel vsaj nekoliko primerno delovati z lahonskimi strankami. Ko bi se vlada brigala za naš obstoj, gotovo bilo bi vse drugače!

Pri prihodnjih volitvah pokazali bodejo okoličani zopet mišljenje svoje. Okoličanski narodnjaki poznajo dobro žalostno naše stanje, znajo dobro, da so bili doslej glasi okoličanskih poslancev „bób ob steno“. Misli se torej ustanoviti poseben klub poslancev okolice; kateri se bi sicer prišteval vladni stranki, ravnal se pa po neustrašni manjšini isterskega deželnega zbora.

Mislijo tudi voliti izključno domače može (ne bode se gledalo na juriste in doktorje), kateri predobro poznajo težnje domačega ljudstva. Ko bi imeli okoličanski volilci trdno voljo, zmagali bi prav lahko v vseh šestih okrajih okolice, in ravno to bi močno vplivalo na sedanje razmere. Vsiluljejo se pa ob takih prilikah okoličanom nekoji „plemeniti“ in „neplemeniti“ gospodje,

kateri ne poznajo nikakih sredstev, da bi zmagali. V V. volilnem okraju bil je pred leti poslanec pl. Burgstaller (menda trde hrvatske rodovine, ker na Hrvatskem se nahajajo Burgstallerji), kateri je hotel menda po svojem okraju „muhe loviti“, potem pa dobil od svojih volilcev častno — nezaupnico, in ta človek hoče spet kandidovati za imenovani okraj! Imenovani pl. lord bil je sedaj mestni poslanec „patrijotične stranke“; ker se mu pa menda zdi, da ona stranka propade v mestu popolnoma, ali pa, da celó ne proglasi lastnih kandidatov, misli ta gospod kandidovati v okolici! Zanj kateremu je „mandat“ tako drag, delujejo menda neki „gospodje“, ki bi morali biti pri volitvah vsaj neutralni! V nekaterih drugih volilnih

okrajih okolice vsiljujejo se že kandidati, kateri imajo stotine na razpolago, i utegne biti torej volilna borba jako huda v dotičnih okrajih. V kratkem času pokaž okolica svoje lice, in jaz kličem narodnim okoličanskim volilcem: „Помози вам Боже!“ .

Op. uredništva. Italijanska stranka na Primorskem se čuti solidarna, ima glasila in kapital zato v občé in v Trstu še posebe. Ob jednom ji dohaja več nego samo moralna pomoč tudi od nemškega življa, in uživa naposled naklonjenost znanih, vplivnih krogov. Kdo storí kaj pa za Tržaške Slovence v mestu in okolici? Kje je slovenska skupna organizacija in pomoč?

Konec veleizdajskih sumničenj.

„Kroměřížské Noviny“ so vzoren slovanski list v češkem jeziku, ki se ne zlagajo ne s staročeško, ne z mladočeško politiko, kajti vsako slovansko vprašanje rešujejo na široki slovanski podstavi ter se na vso moč upirajo češkim, poljskim in tudi našim slovenskim deželnim avtonomistom; neuprosno šibajo oportunistvo in omahunstvo raznih slovanskih političkih avtoritet ter se s poštenim orožjem, vzorno prepričevalnostjo in čisto lojalnostjo krepko potezajo za celokupnost, slavo in moč velike naše Avstrije, pod katere krilom naj bi srečno in zadovoljno živeli in se razvijali tudi avstrijski Slovani, ne da bi se jim bilo bati napadov in navalov neslovenske moči in kulture. „Slovanski Svet“ je navedel že večkrat članke in odlomke iz tega lista. Častitim čitateljem naj podamo tudi danes kaj važen uvodni članek iz 5. čísla od 15. jan. t. l. z naslovom: „Konec vlastizrádných podezřívěk“, (Konec veleizdajskih sumničenj). Ta članek se glasi:

„Češko občinstvo je pred nekolikimi dnevi z nekako nezaupnostjo iznenadila vest pariškega lista „Lanterne“, da podunajska država namerava odreči se zvezi srednjeevropski ter očitno skleniti zvezo z veliko slovansko državo na Vzhodu. Da li je ta vest od pomena ali ne, tega ne bomo preiskavali — no nam je vsekakor jako ljubo, da moremo pri tej priložnosti reči nekoliko odkritosrčnih besed gledé ideje avstro-ruske zveze. Le-tó vprašanje možno je avstrijskim Slovanom rešiti kakor gledé na državne, takó tudi gledé na národne koristi. Nam so le zadnje koristi vodilo pri tej razpravi, in reči hočemo nekoliko hladnokrvnih besed, ne oziraje se ne na to, ne na ono stran.

Nam avstrijskim Slovanom, kakor podanikom države podunajske, bitt mora prva skrb, da se čim prej rešimo onega neprestanega, podlega sumničenja veleizdajskih čustev in načrtov, katere sipljejo na nas dan za dnem kakor točo ob nevihti iz nemško-madžarskih čas-

nikarskih pisarnic. Taka sumničenja ovirajo in uničujejo nam vsako realno slovansko delovanje, ker slabé in uničujejo slovanski inteligenciji potrebno silo za resno kulturno delo v obrambo slovanskega národa v deželah države avstrijske: ono pritiska nadalje poštemu slovenskemu delovanju pečat protizakonitosti ter stavlja boritelje za slovansko kulturno reč v isto vrsto s tajnimi spletkarji v Bog ve kake nevarne namene. Slovanska stranka si takih resnic ne more in ne sme prekrivati, a narodna dolžnost nalaga jej, da se neuprosno upira in odpravi táko stanje, katerega ne moremo nadalje prenašati. Nam samim, ki smo trdno in popolnoma uvérjeni, da delujoči za napredek slovanske kulture pri nas, delujemo zajedno tudi najbolje v korist mnogojezične države naše, nam so taka sumničenja celó ravnodušna; no pri tem pa dobro vemo, da večina našega ljudstva drugače misli o takih sumničenjih, — dá celó možno je, da se velik del narodnih boriteljev zapadnoslovanskih bojí takih sumničenj zaradi raznovrstnih osebnih ali gmotnih koristij, kakor hudič križa. Ravno takó neoporečna resnica je, da bi slovansko kulturno delovanje zadobilo tisočkrat več delavcev, če bi pot k njemu ne prestrigal mnogoglaví cerberus veleizdajskih načrtov. A le-tá vrší neprestano svojo dolžnost v nemško-madžarskem časnikarstvu, dasi se očitno kaže neoyrgljiva resnica, da je slovansko podložništvo prav od srcá udano državi naši in je to svojo verno udanost že neštevilnokrat dokazalo s potoki krvi.

Neznosnega takega stanja po našem uvérjenju pa ni možno popolnoma odpraviti s političsko taktiko, katere se je lotila pri nas staročeška stranka, a tudi hrvatska in slovenska na Jugu države naše. Dasi večina legalnega zastopništva slovanskega národa v Cislitaviji koraka jedino le po cesti, katero ji pokaže vlada, katere vendar nikdo ne bode dolžil veleizdajstva — vendar ne prene-

bajo v javnosti od nemško-madžarske strani neprestani napadi proti Čehom, Slovencem in Hrvatom zaradi veleizdajskih načrtov in ciljev, da, dokazati hočejo celó, da so omenjeni slovanski rodovi že s svolo bitnostjo neka vedna nevarnost za državo, a jedini glas, ki nam iz onih napadov viharno bije na uho, oznanja nam velike želje Nemcev in Madjarjev: „Die Slaven in Oesterreich-Ungarn müssen auf das Aussterbetak gesetzt werden!“ Slovane avstrijske treba je pogubiti! Kakor je starorimski Cato Kartagini vedno ponavljal za njo pregrozdo besedo rimskih očetov, takó sovragi naši vedno in vedno pošiljajo do Najvišega prestola glasove svoje za uničenje naše, dasi večina slovanska v zakonodavnih zborih izpolnjuje dolžnosti svoje do države v toliki meri, o kakoršni pred nekolikimi leti niti sanjali niso: Die Slaven stimmen für uns, pereant die Slaven!

Njegovo Velečastvo cesar Franc Josip I. zagotovil je v znani svoji velikodušnosti vsem narodom avstrijskim popolno ravnopravnost v njihovih národnih in kulturnih težnjah, a ni to nikakor niti najmanjša krivda njegovega Velečastva, če se tu in tam marsikaj ni izvršilo v tem pogledu. Mnogo tujih sovražnih sil stoji sovražno proti nam, ki se v svoji zagrizenosti in ošabnosti predrznejo upirati celó Najvišim intencijam našega modrega vladarja. In ravno take sovražne sile branijo nam rešiti se dose-danjih veleizdajskih sumničenj, ki neizmerno slabé naše narodne sile, dasi je torej naše zastopništvo v zakonodajskih zborih popolnoma udano volji vlade cislitavske. — Take protislovanske napore pa bi mogli odbiti jedino le takó, da slovanska Rusija ostane ob boku naše Avstrije kakor prijateljska velevlast; takrat nam sovragi naši ne bodo mogli očitati, da škilimo neprestano „nekam“ čez mejo, takrat jim bodo usta zamašena. In mržnja do slovanskih kulturnih teženj izgine ravno zató, ker ne bode sovražnosti med Rusijo in Avstrijo. —

Le-té resnice pa vendar ne poznajo dobro povsod med Slovani, da mnogo jih je celó med njimi, ki trdé, da je mnogo bolje za slovanske koristi napetost med Rusijo in Avstrijo, češ da le takó nekoji krogi spoznajo Slovane avstrijske za važen in pomemben element, ka-

terega je treba pridobiti z nekakimi koncesijami. Mi moramo take nazore imenovati naravnost absurdne; in zares, ko bi slovanski narod v Avstriji ne imel boljših zagotovil za svoj obstanek in napredek, bilo bi kmalu po njem in po njegovih narodnih in kulturnih idejalih. Ali si upa kdo misliti, da bi se ogromne mase naroda slovanskega v drugačnih okolnostih odločile v negativno delo za Avstrijo?! Mi tega ne vérujemo in kakor zvesti državljani niti vérovati nečemo, a strašilo avstrijskim življenjem s takimi nemožnostimi zdí se nam sila problematiško in častnega narodnega politika nedostojno. Zveza Avstrije z Rusijo pa bi nam toliko koristila, da bi se Slovani rešili sedanjega mnogega težkega, največkrat celó neopravičenega obdolževanja in sumničenja, ki kakor móra tlačí naše narodno delovanje!

Takó govori lojalen, skušen in neustrašen avstrijski Slovan, gotovo prav iz dna srcá vsakemu zavednemu Slovanu. Zakleti neprijatelji vedno prekrotkega in prekratkovidnega Slovanstva razburili in pripravili so javno mnenje že takó daleč, da je že imé „Slovan, slovanško“ že toliko, kolikor „panslavist, veleizdajec“. In koliko jih je možakov, prvakov, ki se upajo javno povdarjati svoje — Slovanstvo?! Tužna nam majka! Pri takih denuncijacijah se nehoté spominjamo čevljarčeka, ki je po poti gredé slastno grizel iz koška jabelka svojega gospodarja. Sreča ga tovariš, ki se začudi: „Kakó? ti ješ jabelka gospodarjeva; ali se ne bojiš palice, ki ti takó pogostoma poje okoli ušes?“ „Ravno zató“, odgovori čevljarček; „gospodar me bo pretepal, da sem jih jedel, čeprav bi jih ne; takó pa bom vsaj vedel, zakaj da sem tepen“. Ovaduhom ni nič mari, da je Slovan rešil Avstrijo propada, ko so vsi drugi življi bili proti nji, ko je Slovan lil za njo potoke krvi. Ko bi vstali iz groba Jelačić in njegovi hrabri Hrvatje; ko bi vstali iz grobov slovanski junaki iz usodepolne dobe 1848 in 1849.; ko bi vstali iz grobov v ogerskih stepah, zlasti pa pri Vila-gošu padli ruski vojščaki za našo Avstrijo, ali bi mogli ti mučeniki razumeti, da Madjari, Nemci, Lahi nosijo danes po koncu glave, ter da ravno ti življi danes sumničijo Slovanstvo veleizdajskih načrtov in teženj? Rñý.

Pripovedka o ošabnem Ageju.

Iz ruščine. Pobral štajarski Slovenec.

Živel je v neki deželi poglavar; imenovali so ga Agej. Bil je slaven in močan: kajti cesar dal mu je polno oblast nad deželo; sovražniki so se ga bali, tovarišev ni imel, a národ po vsej pokrajini živel je mirno, poznavši moč svojega poglavarja. In napuhnjen je postal poglavar ter začel si domišljati, da ni nikogar na svetu, ki bi bil močnejši in modrejši od njega. Živel je ošabno;

imel je mnogo bogastva in slug, s katerimi ni nikdar govoril: smatrajoč jih za nedostojne. Z ženo svojo živel je oddaljen, imel jo je strogo takó, da ni smela sama ž njim niti spregovoriti, ter je le čakala, da jo mož sam pokliče in ji kaj naroči.

Takó živel je Agej samcat, stoječ baš na visokem stolpu. Od spodej gledale so nanj tolpe národa, a on

noče nikogar poznati in stoji na svojem ozkem pomostju; misleč, da je jedino to mesto zanj primerno: dasi ravno samotno, pa visoko.

Na praznik šel je Agej v cerkev. Prišel je tjekaj s svojo ženo v ošabni opravi; njiju plašča bila sta z zlatom pretkana, pasova vzdelana z dragimi kamni, a nad njima nesli so dragoceno nebo (baldahin). In spredej in zadej šla je vojska z meči, sekirami, ter pospremila nju na cesarsko mesto, kjer sta imela slušati službo božjo. Okolo nju stali so glavarji in uradniki. In slušal je Agej službo božjo ter mislil po svoje, kakor se mu je zdelo, ali se prav ali neprav govori v svetem pismu.

Protopop začel je čitati knjigo ter prišel do mesta, kjer je napisano: „bogati ubožajo, a ubogi obogaté“. Zaslišavši Agej tē besede, se je razsrdil.

„Kaj si si ti,“ — pravi — „pop, umislil čitati takošno laž? Mari ne znaš, kakó sem jaz slaven in bogat? Kakó mi je ubožati in ubogemu obogateti proti meni?“

Protopop ga ni poslušal ter čital dalje knjigo in opravil službo božjo do konca, ne odgovorivši Ageju.

In razsrdil se je poglavar: protopopa velel je ukovati v verige ter posaditi ga v temnico, a list, na katerem bile so napisane te besede, ukazal je iztrgati iz knjige.

Odvedli so protopopa v temnico in iztrgali list, a poglavar Agej šel je v svojo palačo na veselico, kjer je pil, jedel in se veselil.

Mimo mesta šel je mladenič ter ugledal jelena, takó vzrastlega in krasnega, kakoršnega še dosihmal ni videl. In hoteč se prikupiti poglavarju: pohitel je v mesto, prišel v njegovo palačo ter povedal slugam o jellenu. Povedali so o tem Ageju, in ta je na mah ukazal napotiti se na lov.

Lovci so odšli na polje, ugledali jelena ter poskakali proti njemu. Stal je tū jelen, glavo dvignil ter gledal na lovce, kakor bi nekaj pričakoval. Takošne živali še sam Agej ni videl; vzrastel, gladek, tankega nosa; rogovje razrastlo kot veje drevesa, od konca do konca cēli seženj. Dlaka siva, blesti se kakor konju; bedra bela kakor sneg. Skače proti njemu Agej in se čudi, da ne beži jelen, marveč gleda nanj z velikimi očmi, kakor bi se čudil. Priskakavši Agej, hotel je uže kar kopje vreči; v tem hipu obrnila se je žival, zamahnila z rogovilastimi rogovi, poskočila s prvim skokom za tri sežnje ter pobegnila po polju. Agejev konj bil je takov, da mu nikjer jednakega ni bilo, a začel je zaostajati. Obrnil se je poglavar proti svojim lovcem, a uže jih je bilo jedva možno videti; pogledal je naprej za jelenom ter vidi, da žival beži počasneje. „Nú“ — pomislil je — „dognim ga!“ Skače z vso konjsko močjó za njim ter vidi — vse bliže in bliže pri njem bēljo se jelenova bedra. Samó ko je hotel zopet vreči kopje, zavrtil je jelen glavo — in zopet je bil Agej daleč od njega. Lovcev že davno ni več videti in po polju skačeta samó jelen in Agej na konju.

Podivši se za njim cēli poludan, videl je naposled, da jelen beži k reki. „Nú“ — misli si — ako pojde na desno, propade, ako na levo — pa je moj!“ Na levo delala je reka ovinek, in živali nikamor ni bilo mogoče uiti. Zadej lovec, spredej reka široka, nī človeku, nī živali ni možno preplavati jo. Ko se je obrnil jelen na levo, zatrepetalo je Ageju srcé od radosti. Skače za njim, misleč si: „Kmalu bo reka, nikamor ti ne bo moči uiti!“ Priskakal je jelen k bregu, in nedaleč od brega je majhen otočič, a na otočiču je gosto grmičje in mlad gozd. Jelen, pribežavši na vso silo k reki, spustil se je v vodo, potopil se, prišel zopet na površje ter poplaval na otočič. Priskakal je tudi Agej ter videl, kakó se je žival skrila v goščavo. Pognal je tudi on konja v vodo.

Konj je stopil v vodo, preskočil kake tri krati in že je bil do vratu pod vodo, a dalje se noga tal ni več dotikala. Vrnil se je Agej na breg ter si mislil: „Jelen mi itak ne uide, a v takošni vodi znal bi si celó konja vtopiti.“ Stopil je raz konja, privezal ga k grmu, odložil raz sebe drago obleko in pošel v vodo. Plaval je in plaval, toliko da ga ni odneslo. Naposled je otipal z ного — dno. „Nú“, — je pomislil, — „sedaj ga imam“, ter odšel v grmovje.

Razsrdil se je gospod na Ageja. Pozval je k sebi angela in zapovedal mu, privzeti nase Agejevo podobo, obleči se v njegovo obleko, vsesti se na njegovega konja in jezdit v mesto. In izpolnil je angel voljo Gospodovo po njegovem povelju.

Iskal, iskal je žival Agej po grmičju — ni bilo je nikjer. Ves otočič obšel je naokrog; lezel poprek črez grmičje — ničesar ni. In ni si mogel domisliti Agej, kam se je dela žival; spredej — široka reka, nobena žival je ne preplava; da tudi videl bi jelena, ako bi mislil tjekaj poplavati. In začelo je to presedati Ageju; toda, ko ni bilo kaj početi, treba se je vrniti. Šel je k vodi, odvrigel kopje, da bi ga potoma ne oviralo ter priplaval k bregu. Gleda — ni konja, niti obleke ni. Poglavar se je razsrdil, pomislil si, da so ga okradli ter sklenil zločinca strogo kaznovati. Stopil je iz vode, popel se na breg — prazno polje, nikogar ni. Ker ni drugače, treba golemu oditi. Ide, a trava mu reže nogé: ni bil vajen on bos hoditi; solnce peče golo telo in glavo! Šel in šel je Agej, dospel na grič ter videl: v dolini pase pastir krave in teleta. Agej se je ustavil ter začel mu migati z roko.

„Hej, ti,“ — pravi mu, — pojdi sem.“

Pastir je gledal nanj ter se čudil: „Od kodi“ — mislil si je — „vzel se je sredi praznega polja goli človek? Šel je potihoma k njemu; v jedni roki držeč dolg bič, v drugi — pastirsko piščalko; sam v capah in bornem obutalu; črez ramo imel je obešeno vrečo za kruh.“

Agej je zakričal nanj: „Zakaj ne greš, kedar te kličem?“ „A kdo si ti?“ povprašal je pastir. — „Kaj hočeš?“

„Nisi li videl, kdo je vzel mojo obleko in konja odpeljal?“ „Kdo pak si ti?“ povprašal je zopet pastir.

„Kaj mari ti mene ne poznaš? Jaz sem vaš poglavar Agej.“ Pastir je pogledal nanj in se zasmel.

„Kaj ti, bedak, govoriš? Naš poglavar je ravnokar odjahal mimo mene z lovci v mesto. Dolgo so ga lovci tú iskali in našli: pak so odšli ž njim.

„Kakó, ti se smejiš, suženj nečimni!“ zakričal je Agej.

„Poberi se“, govori pastir, „če ne, pa bo bič govoril.“

Od srda ni spoznal poglavar svojega položaja. Pozabil je, da je nag in brez orožja, ko se je spustil v pastirja. Zagrabil ga je za pleča, hotel udariti; nù, pastir bil je močnejši; pa je povalil Ageja na tla in začel ga neusmiljeno tepsti. Bil je in bil, dokler se bičnik ni popolnoma ogulil in ostal zgolj le stržen.

„To imaš“ pravi mu, „za tvoje besede. Stopaj!“

Pobravši se Agej, ves pobit, je natihoma odšel. A pastir se je zamislil, in začelo mu je biti žal. „Zamán“, misli si, „sem ga nemara premikastil; morda da je kakošen bedak ali celó blazen.“

Jedva je prišel Agej nekoliko od pastirja, kar začuje, da ga ta zakliče. „Hej ti, vrni se!“ Agej se obrne ter vidi, kakó pastir v jedni roki nekaj drži, z drugo roko pak mu miga k sebi.

„Vrni se!“ kriči za njim. „Kam hočeš nag iti? Na, vzemi vsaj to vrečo.“

Stoji Agej, ne gane se. Vroče in sramotno postalo mu je v duši. Pastir vzel je izza pasa nož, izrezal v vreči tri luknje, jedno za glavo in dvé za roké ter stopil k Ageju.

„Vreča mi je nepotrebna, ves kruh sem že pojedel. Ni dobro človeku nagemu hoditi; deni jo nase, namesto obleke.“

Pastir nataknil je vrečo nanj. Agej ne rekši ni besedice, napotil se je proti mestu. Ide in ves pot premišljuje o svojej nezgodi, ne znajoč, od kod je prišla nanj. Nekakšen slepar, očevidno, njemu po licu podoben, je njegovo obleko vzel in konja odpeljal. In kolikor dalje ide Agej, toliko bolj mu je vzkipele srce. „Pokažem mu, da sem jaz — Agej — sedanji grozni poglavar. Ukažem ga privedi na trg in mu glavo odsekati. Tudi pastirja kar takó ne pustim,“ pomislil si je Agej, a ko se je ob jednom spomnil vreče, jelo ga je biti sram.

Šel je do večera, a v mesto bilo je še daleč. Bil je primoran na polju prenočiti, zaril se je v suhljad in prespal vso noč. Ob jutranji zarji se je dvignil in zopet šel; ne daleč od mesta došel je na veliko cesto. Po cesti šlo je mnogo ljudij v mesto na somenj. Brzo jih je stalo dosti okolo njega; začeli so ga popraševati, kó je in od kod, in zakaj ima samo vrečo na sebi.

Agej se je spomnil na pastirjevo tepenje — ter se bal izpovedati resnico.

„Jaz“, — pravi jim, „nisem iz tega kraja; napotil sem se po opravkih v vaše mesto, a potoma so me napadali razbojniki, pretepli me in oropali mi konja in obleko ter denar odvzeli. Nataknil so ná-me vrečo in me izpustili.“

Dobrim ljudém se je zasmilil, in takoj so začeli zbirati: jeden je dal srajco, drugi hlače, tretji stare čevlje, četrti kaftan in peti kučmo. Zahvaljujoč se Agej, je prosil, povedati mu, kakó se zovejo, in kje jih najti, ter šel že dosti veselejši v mesto.

„Skoro bo“ — misli si, „moji muki konec. Zločinca hočem kaznovati, a óne, ki so mi pomagali, nagraditi.“

Šel je naravnost na veliki trg, tam stale so njegove palače. Hotel je kar skozi vrata, a straža, ki ga ni poznala, ga ni pustila. Bal se je, da bi ga ne začeli zopet bítí, ter odšel, pomišljajoč, kaj mu je storiti. Iti naravnost v svojo hišo nikakor ni možno; „predno prideš k sleparju, te pretepó, v ječo posadé in celó umoré. Treba je potrpeti,“ mislil si je. Šel je na trg, kjer so najemali nosače, ter stopil v tolpo. Najeli so ga za majhen denar, da bi donášal opeko zidarjem. Težavno bilo je njegovo delo; pleča bila so mu skoro do krvi odrta, in ves je bil razbit. Sprejevši na večer denar, razdelil ga je na tri dele: za jednega je kupil kruha ter ga pojel; drugega prihranil je za prenočišče, a s tretjim kupil je papirja, da bi napisal svoji ženi pismo. Bila je med njima velika tajnost: za njo znala sta samo on in njegova žena, in da bi torej verjela temu pismu, pisal ji je o tej tajnosti, in prišedši k svoji hiši, videl je tam žensko, jedno od sopruginih služabnic, ter oddal ji pismo, da jo izroči ženi. Služabnica ga v njegovi borni obleki ni spoznala. Agej vstopil se je nekoliko od vrat, pričakujoč odgovora.

A žena njegova, videča, da je njen mož pri njej, ni mogla verjeti temu pismu. Mislila si je, če ni nemara mož komu razodel te tajnosti, ali pak se hoče kdo vmešavati med nju. Ker se je pak bala groznega svojega moža, znajoča, da, ko bi zvedel o tem on, da se tú takošna pisma prinašajo, pak bi jo dal pogubiti, predno bi stvar premislil do dobrega. In da bi odgnala človeka, ki je pisal to pismo, da bi se ne drznil več kaj takega, ukazala je služabnikom prijeti ga, privedi na dvor in čvrsto pritepsti. Služabniki so to izpolnili ter izpustili Ageja jedva še živega. Privlekel se je težavno v svoje stanovanje in vso noč prestokal; proti jutru še le zaspal. In teló mu je bilo bolno, a v duši še toliko huje, i jeza onemogla i zvezana jarost (srd) sta ga neizrečno mučili, a hujše muke niti ni.

Drugi dan bil je praznik, in gospodarja, kjer je prenočeval, jela sta se odpravljati v cerkev. Gospodinja čedno opravljena, šla je skozi vrata, a mož se je na dvorišču nekoliko zakasnil. Žena začela ga je klicati:

„Idi“, — kriči, — „naš poglavar pojde v cerkev, in ne boš ga videl.“

Agej to zaslišavši, je jel povpraševati:

„A kdo je pri vas poglavar?“

„Ali nisi domač človek, da tega ne veš? Poglavar pri nas je Agej. Oblastno vlada on v mestu uže dvajset let. Grozán je naš poglavar; včeraj sem ga videla na ulici in od strahú toliko da nisem padla.“

Gospodarja sta odšla v cerkev, in Agej ni znal, kaj ima si misliti. Mahnil je z rokó. „Bódi, kakor bódi,“ misli si, „hujšega kaj, nego sedaj, me gotovo ne doleti; dasi tudi me kaznujejo, pojdem ipak, da bom vsaj zločinca videl.“ In šel je za gospodarjema k zbrani tolpi ter vmešal se med ljudi, koder bi imel pravitelj (poglavar) iti mimo.

In Agej vidi, kakó ide njegova telesna straža z sekirami in meči, z glavarij in uradniki v prazniški obleki. In pod dragocenim baldahinom ide poglavar s soprogo; obleka na njima je zlatotkana, pasovi okrašeni z dragimi kamni. In ozrl se je Agej v lice ter ostrmel; Gospod mu je odprl oči in spoznal je angela. In Agej bežal je od groze iz mesta.

Bežal je dolgo, sam ne znajoč, kod in kam. Zašel je v tihi les ter pal upehan pod drevo in dolgo ležal brez moči in brez spomina, kakor bi ga bila duša zapustila, nekaj časa.

Sprebudil se je v noči, in pusto mu je postalo. Pozabil je, kaj se je zgodilo poslednje tri dneve, ne znajoč, zakaj zvezde iznad vej gledajo na njega, zakaj drevesa nad njim šumé, zakaj ga zebe, ko leži na svoji mahovi postelji, na vlažni travi. Jel je se spominjati in vsega se je domislil. In gorko se je razjokal Agej. Spomnil se je vsega svojega življenja in spoznal, da ga je za iztrgani list Gospod kaznoval, kaznil za vse življenje. „Razsrdil sem Gospoda,“ misli si, „in bo — li mi to še kedaj odpuščeno?“

Dolgo je tú ležal in plakal, kesal se svojih grehov ter prosil Boga sile in pomoči. In Bog mu je poslal pomoč. Svitalo je. Agej je vstal, šel iz lesa na beli dan in napotil se k ljudém.

Minolo je leto, prišlo drugo, in Agejeva žena je čedalje bolj premišljevala, zakaj njen mož, namesto pri njej, le v palači živi. In čudila se je zlasti temu za to, ker je njen mož postal takó miroljuben in dober; ne kaznuje, niti ne ukaže koga kaznovati; na lov ne hodi, samo v cerkev zahaja, da zaslišuje prepire in tožbe ter pomirja prepirajoče se. Le redko se vidi ona z njim; on gleda na njo krotko, ne kakor poprej, pové prijazno besedo, pak ide v svoje visoko nahajajoče se sobane in sedi tam sam.

Naposled je pristopila k njemu. „Gospod moj, povej mi, s čemur sem te razžalila, da takó oddaljaš od sebe ženo svojo? Ne vé m za nikako krivico, zakaj mi ti uže

drugo leto ostajaš tuj?“ Angel je pogledal na njo, se tiho nasmehnil in dejal:

„Z ničemur me nisi razžalila, ljubeznjiva žena; a jaz sem dal Bogu obljubo: tri leta te ne poznati. Evo tretje leto uže nastopa, in skoro bodeš kakor poprej živela z možem svojim.“

To rekši šel je v svojo sobo in se zaprl. Zaplakala je žena in takisto odšla v svoje stanovanje. Takó sta preživela tri leta. Teden poprej, ko bi se imelo začeti četrto leto, ukazal je poglavar sklicati iz vse zemlje berače in uboge. V poglavarjevi hiši bodo vsi vljudno sprejeti in pogoščeni in od poglavarja obdarovani.

Služabniki so pohiteli na vse strani v razna mesta, od koder bil je zopet poslan ukaz po selih in vaséh, in iz vseh končin jeli so se shajati ubožci. In dotlej nihče ni znal, da je toliko beračev v deželi; na vseh cestah jih je bilo polno: hromi, breznogi, brezroki in slepi in slabi in blazni in ubogi na razumu, stari in mali. Gredo berači vkupno in posamično, a slepi v krdelih. Zbrali so se v mestu, in prišlo jih je toliko, da se niso mogli vsi nastaniti v poglavarjevem dvoru, marveč bil jih je polen ves glavni trg. Poglavar je šel v cerkev, pak so šli tudi berači v cerkev, a mnogo moralo jih je ostati zunaj pred cerkvijo na trgu. Med tem so razpostavili služabniki zunaj na prostem mize, pokrili jih in razpostavili na nje paštete in juho, meso, med in vino. In vsi berači zasedli so svoje prostore.

Poglavar prišedši iz cerkve ustavil se je v pred-dvorju, dal znak z rokó, in vsa tolpa je utihnila. „Vesel sem, da vas vidim vse, dobri ljudje: prosim vas milosti, pokušati kruh in sol.“ Vsedite se in jejte, in ko poobeduvate, pridem še k vam. To rekši, šel je v svojo palačo. Okolo miz postalo je živahno, tolpa slepcev zasedla je celo mizo. Ti slepci prišli so od daleč; hodili so tiho in dolgo; bilo jih je devetnajst ljudi, katere je vodil jeden spremljevalec. Ta je šel naprej, dva sta se držala njega, in teh dveh ostali, paroma. Razposadil jih je za mizo in jel jim streči: razdajal jim je juho, paštete, meso razrezal in podal žlice v roke. Ko so slepci pojedali, hodil je on od jednega do drugega ter jim stregel.

Evo pri koncu obeda prišel je poglavar iz svoje palače ter pohajal okolo miz. Jednemu je kaj naročil, z drugim spregovoril prijazno besedo, a za njim so šli služabniki z denarji in obleko ter vsakega obdarili. Obhdivši okolo vseh, prišel je k poslednji mizi, kjer so sedeli slepci. Zagledavši poglavarja je vodnik zadregetal in ves obledel.

Poglavar je stopil k njemu in povprašal:

„Ali si tudi berač?“ „Ne, veliki poglavar, jaz nisem berač. Samó sluga beračev sem.“

„Dobro si povedal človek. Kakó se zoveš?“

Vodnik uprl je oči v tla.

„Imenujem se Ljudi Aleksej.“

Angel pogledal mu je v oči, nasmehnil se in rekel:

„Ni vsako laž smatrati za laž. Pojdi z mano.“

Zapustil je vodnik svoje slepce in šel za poglavarjem v palačo. Šla sta mimo tolpe, in čudijo se njima ljudje; ideta, rekel bi, kakor dva rodna brata. Oba visoka in krepka, oba črnelasa in oba jednakega obraza; samo v vodnikovih gostih laséh opažati je dokaj srebrnih nitij; lice mu je očrnelo od vetra in solnca, poglavarjevo lice pa je bilo belo in svetlo.

Narod se je razšel ter pustil ju mimo; odšla sta v palačo. Angel povedel je vodnika v oddaljeno sobano ter zaprl se ž njim.

„Jaz sem te spoznal, Agej,“ govori angel, „me li poznaš tudi ti?“ Poznam, gospod, — ter vem, da si bil poslan mene kaznovat. Kesam se svojega greha in vsega mojega življenja . . .“

In zaplakal je Agej, plakaj vzklikajoč. Angel stoji pred njim; lice mu je razsvetljeno in nasmehajoč se; Agej dvignil je glavo ter jenjal plakati, ni videl še tekošnega smeha.

„Končana je tvoja pokora,“ dejal je angel. — „Vzemi poglavarjev plašč, vzemi meč in žezlo in poglavarjevo kapo. Pômní, vsled česa si bil kaznovan, in

vladaj narod krotko in modro ter bodi odslej brat svojemu národu.“

„Ne, gospod moj, ne slušam te in tvojega povelja, ne vzamem ná-se nî meča, nî žezla, nî kape nî plašča. Ne zapustim jaz svojih slepih bratov, jaz sem jim svet in hrana, tovariš in brat. Tri leta sem živel ž njimi in delal za nje ter prilepil se z vso dušo k beračem in ubogim. Odpusti mi to in spusti me nazaj k ljudem; dolgo bil sem sam sredi ljudij, kajti na visokem stolpu kjer sem bil osamljen, postalo je moje srcé grozovito in ljubav k ljudem je izginila v njem. Izpusti me!“

„Dobro si povedal, Agej,“ odgovoril je angel. — „Pojdi v miru!“

In odšel je vodnik Aleksej s svojimi devetnajstimi slepci ter deloval vse življenje za nje in za druge ubožce, reveže in betežne, preživevši takó mnogo let do svoje smrti.

A angel je čez dva dni zapustil telo poglavarja. Telo so pokopali, in narod je objokoval svojege poglavarja, ki je bil iz početka huđ, pozneje pak krotak in dober.

Angel pak je šel pred obličje Gospodovo.

Pogled po slovanskem svetu.

a) Slovenske dežele.

„Slovanski Svet“ bo letos objavljaj krajše leposlovne izdelke iz književnosti raznih slovanskih narodnostij. Konec prvega češkega romana „Psoglavci“, ki se ni mogel završiti lani zaradi večkratnih konfiskacij, se ponatisne prilično zaradi starih naročnikov. Nove naročnike pa kakor si bodi odškodujemo zato.

Sokol Ljubljanski je na svoji 26. skupini sklenil ustanoviti si v društvenem poslopu javno slovansko knjižnico, kjer bodo članom na razpolaganje razne slovanske knjige, katerih sicer ni dobiti. Napravi se tudi tečaj za učenje slovanskih jezikov. Sokol si hoče zidati lasten dom; 30.000 gld. že ima, 10.000 gld. bo skušal pa nabrati, doma in med slovanskimi sokolskimi društvi, katerih je okoli 300. G. Ivan Hribar je zopet izvoljen starosto per acclamationem. Skupina se je z navdušenimi slavoklici zahvalila starosti na izbornem delovanju. V resnici sedaj prešinja društvo novo življenje.

Gosp. Gorupa, slovenskega velikega dobrotnika, imenujejo na več krajih občine svojim častnim občanom, društva pa častnim članom.

„Slovanski Pravniki“, ki ga začasno urejuje dr. Alf Mosche, prinaša v 1. št. t. l. na prvem mestu članek „Slovenskim pravnikom“, v katerem našteva naloge novega društva „Pravniki“ v Ljubljani. Med drugim pravi: „Poleg izdavanja lista bode dalje ena poglavitnih nalog dognati slovensko pravno terminologijo . . . Terminologični izrazi raztreseni so v slovanskih zakonih. Ko je komu rabiti eden ali drugi pravni izraz, večkrat zakona nima, iz katerega bi ga zajel. Ne dá se pa taji, da termini za eden in isti pravniški pojem niso

vseskozi enaki. Državni zakoni dobivajo pravne termine pri uredništvu državnega zakonika na Dunaji, — deželni pa v različnih pokrajinah, ki niso v nikaki zvezi. Ni torej čudo, da se večkrat ne vjemajo. Tej nepriliki bode moralo pravniško društvo s tem v okon priti, da dogotovi terminologijo. Občna je med Slovenci želja in potreba po slovenskem uradovanju, da pa je to mogoče, treba je najprej slovanskih zakonov . . . da bodo juristom slovenski zakoni pristopni in poglaviteu činitelj, to potrebo justični upravi naglašati, bode skrbelo pravniško društvo — da bode dalje imelo besedo, ko se bode urejalo obsežje notranjega uradnika jezika, kateri ne bode smel dalje segati, kakor kolikor je to potreba v občevanju pomačih uradov z onimi po neslovenskih pokrajinah med seboj in z višjimi instancami, in kateremu bode treba predlagati meje, da bode kolikor mogoče malo zaviral slovensko uradovanje“.

Te in druge važne zadače si nalaga društvo „Pravniki“, kateremu je vlada že potrdila pravila. Take naloge so silno važne, in mi želimo iskreno, da bi jih društvo izvrševalo srečno. Zato mu pa želimo tudi obilo podpore. Društvu bi morali pristopiti brezizjemno vsi slovenski juristi in tudi taki rodoljubi, kateri se zanimajo za javno življenje in obsežno državno znanost. Društvu pa še posebej priporočamo, da naj stopi v zvezo s takimi učenjaki slovanskimi, kateri so obdelovali pravno terminologijo po določenih načelih s stališča skupnega literarnega jezika slovanskega. Vsi vedo, da v tem pogledu ima proti Bogiščici jedno prvih mest in, rekli bi, odločilno besedo!

Občine in slovenske šole. „Sl. Nar.“ zopet priporoča, naj skušajo občiti dobiti večine v občinskih zastopih. „Največja nevarnost preti nam Slovencem ob jezikovnej

meji, toda baš ondu je najtežje dobiti večino v občinskem zastopu. Nemci imajo v rokah največja posestva in plačujejo največ davkov, ter jim je (po sedanjih občinskih volilnih redih) večina v 1. in 2. volilnem razredu zagotovljena. V takih občinah Slovincem pač ne ustanovljajo šol. Ker je nemštvo jako agresivno, bi kmalu sosedne občine zadela jednaka osoda. Saj vidimo, kakó da se pomika nemška jezikovna meja vedno bolj proti jugu. Stari ljudje pomnijo, da so bile na Koroškem in Štajerskem razne vasi še popolnem ali vsaj večinoma slovenske, v katerih že sedaj najdeš težko kacega Slovence. Ne, nikakor ne smemo dopuščati, da bi se na ta način ponemčevanje nadaljevalo. V tem oziru posnemajmo Čehe, ki so vedeli prisiliti nemške občine, da so zanje osnovali slovenske šole. Če je v kakej občini kake narodnosti le štirideset otrok, mora se zanje osnovati posebna šola, če se starši zanje potegnejo. Če bi je deželni šolski svet in učno ministerstvo ne dovolilo, le naravnost s pritožbo na upravno sodišče, tam pa bode te našli gotovo pravico. Gledati je le treba, da se pri tem ne stori kaka formalna pomanjklivost, da se stvar preveč ne zavleče.

Zaradi bojazni pred stroški naj pa bi politična društva posegla vmes, isto tako pa tudi družba sv. Cirila in Metoda, baš v ta namen ustanovljena. Treba se bo žrtvovati tudi odvetnikom nekoliko „po češkem vzgledu, da otmemo najnevarniše kraje, za katere treba nujne pomoči in odločnega dela“.

Za slovenske vseučilišnike v Gradcu deluje blagodejno že mnogo let posebna podpiralna zaloga. VIII. poročilo, ki je izšlo za l. 1888, kaže, da znaša glavnica skupaj 7200 gld. Dohodkov je bilo 1175 gld. 91 kr., stroškov pa 1036 gld. 68 kr. Za podporo se je podelilo 607 gld. Med daritelji so dež. zbor kranjski (200), štajerski (150), posojilnica v Ljutomeru (60), v Mariboru (50), v Ptujih (25), Slovanska Čit. v Gradcu (20), prof. Sim. Rutar (20) in drugi rodoljubi z znatnimi zneski. Opravilni odbor pa obžaluje, da je le premalo takih, ki podpirajo to zalogo. „Društvo, pravi odbor, je do zdaj že razdelilo nad 5000 gld. med uboge in podpore vredne naše vseučilišnike, in podpore uživalo je nad 150 dijakov, ali razven vse časti in hvale vredne petorice med njimi ni vsem drugim niti jedenkrat prišlo na misel, da bi se s kakim bodisi še tako skromnim darom spomnile zavoda, ki jim je svoje dni drage volje delil podpore, kolikoršne je zmogel . . . Gospóda častita! pokažite dejanski, da med Slovenci hvaležnost ni prazen zvok, in postanite iz neke danjih podpirancev sedanjimi podporniki našega društva . . .“ Odbor odslej noče množiti glavnice, ampak dohodke deliti v podpore.

Opravilni odbor akad. l. 1888-9 je takó sestavljen: Dr. G. Krek, prof. vseuč., predsednik in blagajnik; njegov namestnik: Dr. iur. I. Bidermann, vseuč. prof. Tajnik: Bogomil Krek, st. nir. Odborniki: Jos. Kotnik, st. iur., Peter Defranceschi, st. med., Ant. Šiferer, st. med., Fil. Gorúp, st. phil. Namestniki: Hug. Kartin, st. iur., Aloj. Brauneis, st. med., Val. Korún, st. phil.

Pač je ta podpiralna zaloga, če katera, podpore vredna!

„Kolo narodni ples v raznih slov. oblekah, bodo plesali na velikem plesu, ki ga priredi l. febr. t. l. slovensko delalsko podporno društvo v gledišču „Fenice“ v Trstu.“

b) Ostali slovanski svet.

Slovenščina na avstrijskih gimnazijah. O tem ima „Sl. Nar.“ od 19. jan. t. l. jako stvaren, avstrijskim razmeram in narodnostim prikladen članek. Pravi, da naučni minister pl. Gautsch bi utegnil šole preustrojevati, Slovanom ne na korist. Zato je treba biti Slovanom pozornim. Pruske šole so primerne le za Prusijo, nikakor pa ne za Avstrijo. Šole za Slovence nikakor ne smejo biti popolnem jednake šolam za Nemce. Mi bi se celo ne ustavljali, če se proglasi po vsej Cislajtaniji nemščina za obligatni predmet, če se bode le drugače oziralo na težnje in potrebe slovanskih narodov. (Izvršiti se mora tedaj poprej enakopravnost v zmislu narodne avtonomije.) „Velik nedostatek je na novih srednjih šolah, da se premalo ozira na druge slovanske jezike in slovanstvo. Taki naši maturanti dobro poznajo italijanske, francoske, španske in angleške pisatelje, ruskih pa še po imenu ne poznajo, ne pa da bi vedeli, kaj da so pisali, kake ideje so širili. Kake vzvišeno nazore nabajamo v spisih Leva grof Tolstega, veleuma, kakoršnih ni mnogo v zapadnih literaturah . . . Pri reorganizaciji srednjih šol bode treba gledati, da se slovanskim slovstvom odmeri primerno mesto v naših srednjih šolah, in da se v njih gojé tudi drugi slovanski jeziki, pred vsem ruščina, ki je jedina sposobna, da kedaj postane občni slovanski jezik, vsaj za strogo znanstvene namene. Ruščina ima mnogo prednosti. Njena sintaksa jako spominja na sintakso starih klasičnih jezikov ter bi bila vsekako primerna za bistrenje uma. Poleg tega je ruščina največ povzela iz staroslovanske, . . . razvijala se je vedno pod neprestanim vplivom cerkvenega jezika. To jej daje tudi neko prednost pred drugimi slovanskimi jeziki.“

Glavna stvar je pa, da ta slovanski jezik govori kacic 70 milijonov ljudij, in da ima lepo literaturo in bodočnost. Velike važnosti je za učenjaka, pa tudi za trgovca. Boljše poznanje Rusije bode pa tudi dobro uplivalo na našo politiko, odstranilo marsikako nesporazumljenje, izvirajoče od tod, ker se premalo poznamo . . . Kdor zna ruščino, si lahko hitro prisvoji bolgarščino, in tako bode nam znanje prvega slovanskega jezika tudi na vzhodu jako koristilo.

Nikakor pa nas ne sme motiti to, da bodo nas napadali naši nasprotniki in skušali razkričati za nevarne sovražnike države. Naj bode Rusija v prijateljstvu ali sovraštvu z našo državo, to tukaj ne pride v poštev, kajti tudi v poslednjem slučaju utegne nam dobro služiti znanje ruščine. Naše nasprotnike lahko zavrnemo tudi s tem, da je po pruskih realkah in gimnazijah francoščina obvezni predmet, če tudi Francozje neso baš prijazni Nemčiji.

S spoznanjem družih slovanskih slovstev bode se pa narodna zavest v naši mladini le bolj utrdila, in to bode neizmerna pridobitev za avstrijske Slovence. Po tem se bodedo lahko opirali na vsa slovanska slovstva, in nevarnost, da bi nas ponemčili, ne bode tolika. Jasno je torej, da bi bila upeljava ruščine v naše srednje šole velika pridobitev za nas, in da je vredno, da se potegnemo zanje . . . Toda žal, od sedanjih slovanskih zastopnikov v državnem zboru mnogo ne pričakujemo v tem oziru. Dal Bog, da bi se motili o njih.“

Čehi in Slovenci osamljeni! Češki „Čas“ od 19. januarja t. l. ima z Dunaja dopis, ki pravi med drugim:

„V tem ko se v „Českem klubu“ v Pragi po starem načinu zopet jedenkrat našteva vrsta naših uspehov, snuje se pri tem do celo potihoma Poljakom koncesija jako znamenita, na katero si pri nas gotovo nikdo ne upa niti misliti. „V naučnem ministerstvu prirejuje se do cela samostalen odsek (sekcija) za Gališko pod dvornim sovetnikom Rittner-jem, in to za vse oddelke nauka od vseučilišč do občinske šole. Jedinu bogoslužje ostane v prejšnjem sestavu.“ Potem povdarja, da čeških razumnikov ni v nobenem ministerstvu razun naučnega in pravosodnega ministerstva. Nemci s kakoršnim koli znanjem češčine da se nastavljajo kot uradniki za Čehe. Tako se godi v ministerstvu za notranje posle in danes tudi v ministerstvu naučnem. Za dolge dobe, odkar je Gautsch za ministra, je poklican jeden sam Čeh.“ Ako pojde takó naprej, „se Galičija odloči najprej stvarno, potem pa tudi formalno državnopravno in upravno, kar doslej veže Galičijo k Dunaju, in mi s češkim kraljestvom, Moravsko in Slezko pod samo „avtonomistiško“ vlado Taaffejevo in s pomočjo našo ostanemo osamljeni, in se izvrši to, po čemur nemška stranka takó silovito teži, namreč, da se izloči Galičija in osamljenje nas Čehov v pritisku od nemške večine cislatavske. To naj premišljujejo naši politiki.“

Dopisnik pošteva samo Čehe; ali ista osoda preti tudi Slovincem. Tuse torej sliši glas, ki je z nami v tem soglasen, da Nemci na Češkem dosežejo polagoma stvarno razdelitev češkega kraljestva v dve pokrajini, ne da bi Čehi vseh pokrajin dosegli združenje v jedno skupino z narodno avtonomijo. Ob jednem Čehom in Slovincem preti še osamljenje, da ne bodo imeli niti takó zvane državnozbornske podpore od strani galiških, sedaj toliko mogočnih Poljakov. Poslednji, ko dosežejo vse, se ne bodo zmenili mnogo za težnje ostale slovanske desnice drž. zbora, temuč bodo delali doma samooblastno še na večje popoljšanje galiških Rusov, z druge strani pa na povečanje — nemškega vpliva med Poljaki in istimi gališkimi Rusi. Takó je resnica vedno jasnejša, da poleg Madjarov delajo avstrijski Poljaki vedno bolj v nemškem interesu in na škodo avstrijskih Slovanov, v tem pa tudi proti interesu celokupne Avstro-Ogerske.

Duhovščina v Avstriji iz zunanjih držav. „Polit. Fragm.“ so gotovo konservativen in katoliški list, in tega značaja mu ne morejo odrekati niti najviši cerkveni dostojanstveniki. In kaj piše ta list 7. januarja t. l.? Med drugim to-le: „Da, daleč smo jo pretirali v Avstriji. Naša duhovščina ima pač takta in čustva tudi dovolj; npravstvena zaresnost za svoj poklic ji je nekoliko prirojena, nekoliko pa vzgojena po semeniščih. V Avstriji ni niti jednega podkupnega lista, ki bi ga uredoval duhovnik. Pa kaj pomaga to! Naročajo si duhovnike in posvetne ljudi iz zunanjih držav, ki so brez vsakega domoljubja, in ki tu ostrupljajo vodnjake sistematiški. Ni treba nikakor imenovati imen; vsakdo pozna podkupne duše, ki za dvojne srebrnikov prodajajo Boga, sveto cerkev in svojo domovino. Žal pa da je tudi takih ljudi, ki bedarijo poštevaljo zaresno, ki menijo služiti dobri stvari, ako podpirajo take ljudi in njih liste. Ozmerjujemo korupcijo liberalne stranke in liberalnih novin; pri večini naših takó imenovanih katoliških listov ni za trohico bolje; ne prodajajo se sicer Rothschildu, pa od druge strani, kjer je podkupnost še veliko škodljivša narodu, nego da bi se izročal židovstvu. Kar pa je sramotno in kvarljivo, je v tem, da take podkupnosti ne trpé samo od visoke cerkvene strani, ampak jo celó zagovarjajo, da se taki

subjekti, ki toli virtuozno igrajo ulogo Judežev, odlikujejo, ako so duhovskega stanu, z naslovi škofijskih svetnikov, ako so pa posvetnega stanu, z gmotnimi dokladami.“

Mi smo te stavke katoliškega lista navedli, ker je znano, da se pozivljejo duhovniki iz tujih in sicer, nikakor ne slovanskih držav, tudi med slovansko prebivalstvo Avstro-Ogerske, in ker je znano, da se taki tujci, domači, slovanski duhovščini na škodo, priklanjajo in prilizujejo pri visokih cerkvenih dostojanstvenikih, ki imajo slovansko čredo pod seboj. Tudi med slovenskim prebivalstvom je že takih, s cerkvenimi naslovi in zunanji znamenji odlikovanih tujcev, kateri po svoje spreobračajo vplivne duhovnike na svojo stran. Slovincem in Hrvatom so tudi ti površni stavki dovolj jasni, in cerkveni consules, ki vodijo slovansko čredo, naj gledajo, kaj delajo. Slovanski listi so prepohlevni v tem pogledu; treba bo jasneje govoriti in pokazati določniše „od kod sedaj veter piha“. Gospoda, ki piše z obrazom Janus-ovim tu, pa tam tudi na Slovenskem, naj pazi, da narodom ne razkrijemo politike takih obrazov! Za sedaj naj zadoščujejo besede, resnične besede zaresnega nemško-konservativnega lista, kakoršen so „Pol. Frag.“

Češki akademiji je češki dež. zbor, kakor je navetoval poseben odsek in dež. odbor, privolil 20.000 gl. vsakoletne podpore. Rieger je poročal o tem ter povdarjal, da taka vsota je prej skromna, nega velika. Pride namreč vsled tega deželi poviška samo $\frac{1}{13}$ od 1 gl. davka. Nadejajo se, da akademija bo kmalu potrjena, in da se ustanovi že letos in namesti v prostorih muzejskih.

Deželno banko je češki deželni zbor potrdil.

Dr. Rieger je v češkem političnem društvu zopet opominjal k zmernosti, pokazavši na zgodovinske dobe češkega naroda. Nepremišljeno da bi utegnil narod škodovati si, da bi ga utegnili potisniti za daljše dobe nazaj. Razkril je tudi sedanje prepričanje svoje, da bi bilo nemara bolje, ko bi bili Čehi še nadalje ostali politični pasivni. S tem je sam priznal neprimerne nevspehe dosedanje politike češkega kluba, ali nikakor ni tudi dokazal, da bi ne bil mogel češki klub delovati uspešniše po drugih potih. To je gotovo, da Čehov bi ne bili puščali ves čas v pasivni politiki, če poštevalimo obče mednarodno in politično položeno. S tem pa je ob jednem dokazano, da Čehi bi bili smeli tudi z aktivno politiko kot udeleženci državnozbornskega delovanja postopati odločniše in zahtevati pravo izvršbo narodne enakopravnosti. Rieger toraj povsem sam vidi, da sedanja pot ni prava. On zatajuje sam sebe, kakor to povdarja večkrat. Nalpomenljivi akt njegovega zatajevanja pa bo v tem, ako javno prizna napačnost dosedanje politike in jo krene na pot boljšega spoznanja.

Ovaduhi. Še ni zavrnil dobro dr. Rieger vseučilišnega profesorja dr. Knoll-a v Pragi, ki je trdil, da dobiva „Osrednja školska Matica“ podpore iz Peterburga, že se podviže prvo židovsko glasilo v Avstriji ovajati tudi slovensko družbo sv. Cirila in Metoda. Dr. Rieger je rekel: Škoda, da taka podpora ne dohaja, kakor se to godi za Nemce, katerim pošilja Berolinski „Allgemeiner Schulverein“ tisoče in tisoče mark, katere se nabirajo med 45 milijoni duš nemškega naroda Velikonemčije. Mi bi pristavljali, da Slovenci in avstrijski Slovani bi utegnili bolje porabiti tisočake in tisočake, ki dobajajo po objavi „Vaterland“-ovi iz Welfovskega fonda nemško-židovskim glasilom, izhajajočim v Avstro-Ogerski. Slovani bi porabili tak denar v prave kulturne namene,

ne pa v ščuvanje in denuncijantstvo stoletja nepremično lojalnih slovanskih narodov. Sicer pa opozarjamo na članke te št. „Sl. Sveta“, kjer se dokazuje, da ovaduhi morajo izvrševati svoje iskarijotsko delo, še na dalje, ako hočejo doseči, da Slovani ostanejo vedno oslabljeni in razdrobljeni tudi gledé na kulturno moč in delovanje. Da bi se le Slovanom odkrile oči, in pa da bi delali, namesto da trpé in molčé!

Črnogorski kneginjici Milica in Stana sti na vabilo carja Aleksandra III. odpotovali v Peterburg. Na poti sti se pomudili na Dunaju dva dni. Tu ju je obiskal Nj. Veličanstvo cesar Franc Josip, prestolunaslednica Štefanija, cesarjev brat nadvojvoda Karol Ludvik s soprogo.

Vazilij Petrovič, bački episkup, je imenovan administrator srbsko-pravoslavnega episkupstva in metropolije v Karlovcih namesto pok. Angjelica. Petrovič med Srbi ni popularen. Rojen v Temešvaru, šteje 67 let, je bil prej jurist in l. 1882. imenovan episkup.

C. ruska akademija pripravlja drugo popolneno izdanje velikega slovarja ruskega jezika. Sedaj se tiska Sreznjevskega slovar staro-ruskega jezika. Dotiskano je sedaj veliko delo o Črni Gori od Rovinskega, za koje je izdelal zemljevid ruski generalni štab.

S. A. Jurjev, znan pisatelj in novinar ruski, je umrl 26. decembra. (st. st.) v Moskvi. Baval se je z matematiko, modroslovjem, književno zgodovino, estetiko itd. Uredoval je od 1879 do 1885 „Russko Mysl“, ki je izvršten list.

Ed. Nápravnik, češki rojak, skladatelj in od l. 1869. prvi kapelnik carske opere v Peterburgu, je praznoval 25letnico svojega delovanja in je bil od raznih odličnih krogov jako odlikovan. Car mu je ob tej priliki podelil dedno dvorjanstvo in s tem plemstvo iste stopinje. Tako odliko je med umetniki dosegel jedino znani umetnik na glasovirju Rubinstein.

Madjarski parlamentarizem že samim Madjarom ne ugaja več. Gledé na razpravo o brambenem zakonu toži „Egytértés“ tako-le: . . . „Kar se ni posrečilo Bachu in Schmerlingu, gledé na kar je nevenčani Josip II. zastonj izdajal naredbe, v to udajajo se danes takó imenovani ljudje madjarski, in zastopniki naroda podpirajo jih v tem. Jeden iz teh takó zvanih madjarskih ljudi je dokazal, da čas „nix daje“ politike je že proč, in drugi iz njih, baron Fejérvary je izgovoril, da brambena predloga ne more biti predmet razpravljanja, mora se prijeti takó, kakoršna je. In večina je pohvalila take dokaze. Členom večine ni prišlo na misel, da torej sedé brez potrebe tam v zboru. Ako se mora prijeti predloga takó, kakoršna je, ako ni možno rešiti je v zmislu koristij naroda, naj ne uganjajo komedije, naj se ne posmehujejo s pravicami naroda. . . . Ako pa hočejo obdržati samo obliko parlamentarizma, torej naj popusté take dokaze, kateri so le zato, da bi imeli občinstvo za blazna.“ — Ko je poslanec dr. Vašatý v drž. zboru izražal jednake misli o parlamentarizmu; je glasilo češkega kluba uganjalo burke ž njim.

Kaj mislijo Poljaki o Slovanstvu v Rusiji? O tem bi se dal pisati pač obširen, kaj zanimiv članek, ki bi tudi marsikaterega Slovenca navdajal z uteho in tolažbo boljših dnij. Razun časopisov „Kraj“ — ki je vredovan uže povsem v slovanskem smislu — prinašajo članke o Slovanih tudi ostali poljski časopisi. Takó prinese „Biblioteka Warszawska“ (mesečnik) letos daljše poročilo o literaturi slovenski; mesečnik „Ateneum“ pak je prinesel v prvem svojem letošnjem zvezku daljši članek pod nasl.

„Madiaryzacya Slowian“, t. j. Slovakov, kjer neki „Meğ“ (še) opisuje vso krutost madjarizacije Slovakov, a to vse v kaj živih barvah, z obilimi statističnimi podatki. Članek je takó zanimiv, da prinesemo o svojem času daljši posnetek iz njega, iz katerega bodo razvideli tudi čč. bralci „Slov. Sveta“, da, ako bodo jeli prinašati poljski časopisi češče take opise krutostij madjarskih, da pač Madjarom ne bo možno dolgo več popevati óno svojo: „Magyar, Lengyel — két barátom“ (Magjar, Poljak — sta dva brata); kajti težko je možno, da bi se hoteli človekoljubni Poljaki s takošnimi barátmi še dalje bratiti. — Minulega leta prinesel je „Ateneum“ poleg „Listów czeskich“ W. Gablera še kaj zanimivo stvarno kritiko novejših povestij Sv. Hurbana-Vajanskega, o katerih izrazil se je pisatelj članka, Jan Grzegorszewski, kaj simpatiški. Po takih poročilih in člankih se Poljaki sami polagomo približujejo ostalemu Slovanstvu, borečemu se za svoj obstanek in naravniški kulturni razvoj. —kl.

Avstrija in Rusija. Kakor je pozvedel dunajski dopisnik londonskega časopisa „Daily Chronicle“, je ruski vojaški zastopnik Zujev dobil pred odhodom svojim iz Petrograda ukaz od carja, naj bi avstrijskemu cesarju dal zagotovilo najmiroljubnejšega carjevega mišljenja. Car je proglasil, da si želi, da bi se odstranili vsi konflikti med Rusijo in Avstrijo. Car je naročil Zujevu, naj sporoči cesarju, da je car prepričan o odkritosrčnosti in lojalnosti cesarjevi, ter ga zagotovil, da je Rusija vedno pripravljena ničesar ne začeti, kar bi moglo skaliti prijateljske odnošaje obojih držav.

Rusija in mir. Listi avstrijski priobčujejo brzoglavno: „Journal de St. Petersbourg“ z zadovoljstvom zabeleži rusoljubiv članek v dunajskem vojaškem listu „Reichswehr“, dostavljajoč, da bi se bilo že prej lahko takó pisalo. Postopanje Rusije je nepremenjeno, vedno jednako. Isti list izraža zadovoljstvo na članku v „Daly Telegraph“, v katerem se poudarja mirovno mišljenje carjevo. Rusija ostane zvesta svojemu prijateljskemu mišljenju in je tudi gledé na dobre odnošaje pripravljena k vsaki reciprociteti.*

Židje na Ruskem prodirajo vedno bolj proti vstoku; že čutijo, da jim je napravila velika država železno pot proti srednji Aziji. Isti Židje, ki opisujejo po vsej ostali Evropi Rusijo kot barbarsko, čutijo dobro, da širi ona kulturo proti vstoku. Hočejo pa dobiti najboljše narodno-gospodarske vire v svoje roke; radi bi postali monopolisti tudi v Rusiji. Pokupujejo in trebijo cele gozde; premog, petrolej, nafto bi radi spravili pod svoj monopol. V Aziji že pokupuje Rothschild velika zemljišča, da bi imel sam dobiček od ruskih državnih železnic, katere je Rusija napravila v Azijo in jih še snuje po velikanskih načrtih. Ali nadejati se je, da ne bo ruski narod pekel kostanja samo za Žide; že protestujejo ruske novine proti nakanam židovskega kapitala. Že terjajo omejetiv nakupovanja zemljišč in narodno gospodarskih zakladov od strani Židovstva. V resnici je čas, da se Rusi ovedó do časa in da zakličejo z mogočnim: Veto! To je v interesu ne samo Rusije, ampak cele Evrope, ki je bolj in bolj navezana na kupovanje ruskega raznovrstnega blaga. Čas je, da se otrese mogočna država pijavk, ki pritiskajo na ruski hleb, s tem najprej ruskemu mužiku na škodo, ker mora prodajati pod ceno svoje žito, potem pa na škodo ostali Evropi, ker isti monopolisti pod ceno skupljeno blago potem dražajo in takó vlečejo velikanske dobičke. Z veseljem pozdravljamo zategadel mogočen odmev protestov ruskih novin!

KNJIŽEVNOST.

„Slovenské Pohľady“, izboren slovaški ilustrovani mesečnik, čegar urednik je znameniti Svetozar Hurban Vajanský, spremené letos svojo obliko ter bodo izhajali zopet vsak drugi mesec po 6 pól v osmerki. Slike se pridržé. V zadnji številki naznanja urednik, da je izvršil zopet nov obširen izvoren roman, ki gotovo zopet pomnoži slovaško književnost z izvrstnim izdelkom, kakoršna so sploh vsa dela neutrudnega pisatelja in domoljuba Vajanskega. Čestitamo!

„Listok“, polumesečnik ogerskih Rusov, ki smo ga bili že omenili, razpravlja poleg drugega seosebno grško-katoliško, cirilo-metodijsko bogosluženje, in podaje teoretiško-praktični pouk v ruskem jeziku. Naročnina za četr leta 1 gld. Adresa: Redaction des „Listok“ in Porosko, Ungarn, Comitat Ung, Post: Turja-Remete.

Jan Manja, abo Hdzé statok múj? Powědańčko ze serbskich stawiznow nowišeho časa. Spisal Jan Radyserb. Budyšin 1889. Z nakladom Maćieg Serbskeje. 96 str. 8°.

Der letzte Wendenkönig. Episches Gedicht v. M. von Buch. Eisenach. Verl. v. J. Buchmeister, Hofbuchhändler. (123 str.) Lužica 1. št. t. l. pristavlja o tem: „Zanimiva knjižica obseza izborno pesem, od nemškega peresa, tudi prijazna Serbom, pravična in nepristranska, pripoveduje v poslednji bitvi polnočnih Serbov za mejnega grofa Albrechta Medveda Askanskega. (Cena 2 marki).

V Lužici št. 1. je med drugim spis učenega Lužičana dr. E. Muke z naslovom: Wobrazy ze słowjanskich law iznow. (I. Bóleslaw Khrobly (992—1025).

Čajkovskega Evgenij Oněgin, ki se je predstavljal v Pragi, zasluđuje tudi od kritike velike pohvale. Ruski skladatelj P. J. Čajkovskij je priredil Puškinovemu delu: Evgenij Oněgin jako primeren libreto. Godba je globoko čutjena, označuje zvesto momente. Češki presojevalci trde, da je v tej godbi izraz intimen, vse oblike so skromne, primerno okrožene. Vsa slika po narodnem ruskem življenji.

„Pomanje srpske narodne svečanosti“, ki jih je nabral Vuk Vrčević po Boki, Črni Gori in Hercegovini, Izdala knjigarna bratov Jovanovićev v Pančevu. C. 80 kr. „Vienac“ jako priporoča to posmrtno knjigo Vrčevičevo ter pravi: „Ako ne bodemo sami spoštovali svojega narodnega blaga, nimamo prava, da se nadejamo štovanja od drugih, tujih ljudij.“

Русские нареченіи (Russkije pisatelji), prirejani za šole. Sestavil nadzornik V. Martynovskij v Tiflisu. 400 str. 8° Obseza vzorce narodne ustne slovesnosti in nekoliko spisov odličnih pisateljev. Jako primerna knjiga tudi za druge Slované.

Памяти В. М. Гаршина (Pamjati V. M. Garšina), literaturno-chudozestvennyj zbornik. To je najnovejše delo o Garšinu. Mnogo pisateljev je izročilo svoje spise temu zborniku. Cena 3 rub. 50 kopejk. Dobiva se, n. pr. v knjigarni „Novago Vremeni“ v Peterburgu.

Музыкальная Библиотека (Muzykalnaja Biblioteka) je izšla v 12. zvezku. Izdaja (jo duhovno semenišče v Levovu. Obseza koralno petje, se jako širi med gališkimi

Rusi, tem bolj, ko je cena n. pr. temu zvezku samo 20 kr. Naroča se pod adreso: Kir. Studnickij. slušatelj bogoslovja v Levovu, ul. Kopernika št. 36. Morda bi bilo dobro, ko bi tudi kak slovenski bogoslovec in učitelj ogledal si take izdaje, seosebno če ne ve drugam naročati se, kakor na Bavarsko in v obče na Nemško.

„Славянская Извѣстия“ (Slavjanskija Izvestija). tednik, izhajajo od novega leta 1889. naprej namesto mesečnika „Izvestija“. Tudi pri tem listu bodo sodelovali mnogi prejšnji sotrudniki. Ta list je doslej jedin vseslavjanski list, ki bo razpravljal v soglasju s slovanskim kulturnim programom kulturna obča vprašanja slovanska in kulturno gibanje vsakega slovanskega naroda posebe. Tiskali se bodo torej članki o cerkvenih, zemljepisnih, književnih in drugih važnih vprašanjih. Stalni oddelek za dopise, črtice, drobne vesti in poročila o raznih slavjanskih podjetjih, učenih, blagotvornih, umetniških . . . društvih za životopise itd. V listu bo tudi kazalo o spisih po drugih slavjanskih listih o nauku, o kritiki, o novih knjigah. „Sl. Izvestija“ ostanejo tudi v tej povečani obliki nadalje glasilo Sl. Blagotv. Obščestva v Peterburgu. Sotrudnikov ima list po vseh slovanskih zemljah. Urednik — izdajatelj je V. V. Komarov. Cena listu, ki podeli naročnikom celoletnim za premijo novo narodopisno karto slavjanskih zemelj v Evropi, je za celo leto 10 gld., za četr leta 2 gld 50 kr.

„Падение Польши“ (Padenje Poljsi) v istoričeskoj literaturè. N. Karějev. St. Peterburg. 1888, št. X + 404. C. 2 rub. 50 kop.

Братство (Bratstvo) II. 4. knjiga „Društva Svetega Save“, v Belgradu. Kraljevsko-srpska državna štamparija. 1888. Obseza med drugim: „Kraljice“, srpski narodni običaj o Trojčinnu dva, od Pavla V. Popovića. — Dušan, tragedija v pet činova, od M. Cvetića. 1. čin. — Devedeset i devet Radovana, po narodnoj pričji od M. Dž. Miličevića. — Car Sulejman uzimlje Bydm, narodna pjesma muhamedovskih Srba.

„Благовѣстъ“ (Blagověst) izhaja v Peterburgu po 2krat na mesec, po 1—2 poli obsežen. Ta list služi pravoslavno-ruskim interesom in podaje poleg tega različnega berila. Program je: 1. Pregled sedanjega cerkveno-občega življenja v Rusiji in za mejo. 2. Dopisi o važnih dogodkih. 3. Črtice, pripovedi, potopisi, životopisi, govori, cerkovna starina, pesmi. 4. Predled novin domačih in zunanjih, o duhovno-nravstvenih vprašanjih, recenzije knjig itd. Cena 5 rubl. Adresa: Kontora redakciji, Nevskij, 1. ul. Peskov, d. 12. — Svečeniki slovanski, ki se zanimajo za cerkveno življenje pravoslavnih Slovanov, utegnejo po tem listu poučiti se o potrebnem. Zlasti urednikom katoliških listov, namenjenih Slovanom, je tak list posebno potreben. Nemški katoliški listi mnogo napačnega pišejo o pravoslavju.

Popravki št. 1. „Sl. Sveta“. Str. 5, 2. vrsta od zdolej na desni, čitaj nenemške nam. nemške; str. 6, 17. vr. od zgorej na desni: obrestij nam obrestij; str. 9, 4. vrst. od spođej na desni: o Kubinem . . . nam. v; str. 9, 3. vrsta od spođej na levi: v „Slovanu“, nam. v „Slovenec“; str. 13, 14. vrst. od sp. na levi: nimajo nam. imajo.

„SLOVANSKI SVET“ izhaja 10. in 25. dan vsakega meseca. Cena mu je za zunanje naročnike za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četr leta 1 gld. Za ljubljanske naročnike in za dijake stane celoletno 3 gld 60 kr. poluletno 1 gld. 80 kr. in četrletno 90 kr. — Posamične številke se prodajejo po 20 kr. — Naročnina in reklamacije naj se pošiljajo Fran Podgorniku v Gorici, ulica Barzelini 4.